

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

VOTUL ÎNTRREGII NAȚIUNI

România votează programele proprii sale dezvoltării, votează prezentul și viitorul oamenilor săi. Aceasta este ideea generală, ideea-forță care concentrează atenția tuturor și face din actul electoral de la 17 martie un moment nou, de mare semnificație politică și socială, pentru întreaga sa devenire. În acest sens și sub asemenea auspicii, Manifestul Frontului Democratice și Unității Socialiste dobândește substanța unui demers esențial și consacrat voinței și hotărârii noastre și națiunii noastre. Votul este un act de mare responsabilitate și de mare încredere în viitorul țării și în realizarea programelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului, a obiectivelor și orientărilor stabilite de marele forum comunist. Cel de al optulea eșalon se desfășoară astăzi la orizontul acțiunii imediate iar anul pe care îl străbatem face punctul de confluință economică și socială cu imaginea și imperativitatea unei noi etape, ale unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile și sectoarele de activitate.

Un manifest de inimă și de conștiință. Manifestul F.D.U.S. sintetizează în fapt o vastă platformă economică și socială, întregul ansamblu al dezvoltării și înțregii problematici a țării, pe care mai departe a noi societăți și a omului nou. El stă sub genericul unei autentice democrații și al unui umanism care trece din sfera ideilor, a concepției revoluționare, în aceea a practicii curente și pune în acord cuvântul cu fapta, convingerile cu acțiunea concretă, transformatoare, normele și principiile unei înalte morale cu viața și realitatea, întocmind cum în consecvență și puternic acord se realizează între prezent și viitor, între actualitatea vie, dinamică, și perspectiva pe care o conține și în numele căreia țara își configurează neîncetat o imagine a sa despre sine tot mai complexă și pe trepte tot mai ridicate sub semnul progresului și civilizației. Astfel votul de la 17 martie înseamnă nu numai o opțiune fermă și colectivă pentru un viitor care să ne exprime în plenitudinea propriei noastre condiții și o angajare hotărâtă față de acest viitor, față de istoria pe care ne-am asumat-o și pe care o trăim. Într-o largă și cuprinzătoare răsfirare a tot ceea ce înseamnă azi potențialul economic, tehnico științific al României, învățământul, cultura și arta unui timp care cunoaște în curând împlinirea jubiliară a unei epoci, sub auzul de bogății și de decență prin care numim grandioasă și consistentă un înfăptuire eroică, fără precedent.

Tezele și orientările secretarului general al Partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își găsesc sub forma acestui manifest și a opțiunii prin care electoralul român se pronunță asupra propriei sale condiții politice, morale și sociale o reflectare de prim ordin. Spiritualitatea unei epoci are aici o motivație de cel mai larg întin-

res și readuce în atenție mobilități de natură politică și ideologică prin care se configurează însuși destinul culturii și artei în etapa actuală, locul și rolul acestora în societatea noastră, înalta misiune instructiv-educativă pe care o au creațiile literar-artistice. Spiritul revoluționar și valorile profund novatoare ale acestuia însuși omului de cultură și artă, vigoarea și capacitatea de cunoaștere, de pătrundere a fenomenelor contemporanității dintr-o perspectivă care să înobilizeze. Lupta și munca eroică, înaltele virtuți morale și sociale ale poporului, realitatea atit de dinamică și complexă, cu toate transformările revoluționare care au avut și au loc în universul existenței materiale și spirituale ale țării, sunt așteptate și mereu proaspătă și generoasă sursă de inspirație prin care, așa cum nu o dată s-a subliniat, creația, cultura și arta sunt înalte și deosebite perspective umaniste, de adevărată epopee, istorie vii și tumultoasă pe care o prezintă „Să ridicăm la un nivel superior Festivalul Național al muncii și creației Cîntarea României!” — se spune în Manifest — sub emblema și prin semnificația arcului nostru război, care în act major de conștiință. Toate instituțiile de cultură și artă să devină în mai mare măsură centre ale manifestelor largi a spiritului creator al poporului nostru care a fost întotdeauna făuritorul și păstrătorul celor mai înalte tradiții de artă și cultură.

O chemare, asadar, la înaltă creativitate, un imbold și un suport care se poate de convingător al puterii și a da relief viu, creator, muncii și vieții frământărilor și aspirațiilor acestui timp, momentul politic pe care îl reprezintă votul de la 17 martie aduce în prim plan o problematică pe terenul căreia literatura și arta își găsesc un profund și nobil temei de inspirație. Cu gândul și cu fapta alături de primul candidat al țării, cetățean român socialist, sub semnul unității și democrației care caracterizează întreaga societate, votul nostru are și o exponențială stare de spirit prin care se exprimă de fapt însăși adevăzarea și participarea la istorie. Acest sentiment primește necesarele confirmări și se constituie chiar în zilele dinaintea alegerilor într-un argument ce se relevă de sine și a nămele viziile secretarului general al partidului în unități economice din Capitală, întințirea cu alegătorii și cuvântarea pe care a roșit-o cu acest înfăptuire. Este un act care prefațază alegerile și se adaugă simbolic aceluși manifest prin care țara își cheamă electoralul la urce, votul ei fiind un vot al muncii și creației, al dezvoltării în libertate și independență. Și, în același timp, ca o afirmare și o susținere a dreptului fundamental al oamenilor, al păpărilor, la viață, la pace și progres. Este tot ceea ce în esență sa vrea unei întregi națiuni explic și se explicită în originalitatea și contemporaneitatea lumii contemporane.

Luceafărul

PREZENȚA SCRITORULUI TINĂR POETUL ȘI ORAȘUL

de la primul volum — Ele- gie pentru puterea orașului — Mircea Florin Sandru și-a conturat un univers poetic specific. Poet claudin, el imaginează o lume sub imperiul orașului modern, Orașul este, în același timp, tentație și refuz, împlinire și nostalgie, poetul dedicându-i elegii pentru „pu- terii” lui pe care și-o imaginează și o dorește protector. Numai că permanent se simte o dualitate a receptării și afectivității. În ma-

sura în care se apropie de univer- sul citadin, el are nostalgia natu- rului. Antinomia se observă și în următoarele cărți — *Luminile ora- șului* (1975); *Melanolia* (1977); *Flacăra de magneziu* (1980). Din elemente ale citadinului, Mircea Florin Sandru și creează o mitologie proprie, trăind cu aceeași plăcere în imaginație sau în reali- tate. Deopotrivă evocă străzile, tramvaiele, aglomerația urbană, camera cu televizorul, parcul, gara, mășinile, liniile telefonice sau elec-

trice, deci orașul prin elementele reale, materiale. Există o adevărată expansiune a orașului, o înlănțuire generatoare de noi spații citadine, dar și un oraș nostalgic, făurit în imaginație, cu un aer arhaic și im- binar de natural: „Meri albi, să îi găsești în fața orașului ca o cor- tină, / Miresele să se-nțînăscă cu strălucirea de polen, / Vechi

Alexandru Ruja

Continuare în pag. a 2-a

Desen de Marian Avramescu

Semne de primăvară

imagini fluide care la fiecare cădere de noapte animă ecranul televizorului ne-au creat deprinderea de-a le privi mereu cu speranța că ceva sîmcer, viu, omnesc, ni se va comunica precum un cod al vielui, un semn vizibil că oamenii merg, tot merg înainte, înzestrați cu miraculoasă putere de a dezgropa chiar speranța în adîncul zilnic al trudei lor. Dimineața pe care tocmai am transformat-o în trecut ne mai dă o dată în față sub forma fotografiei mobile, înțeleasă și se pierde în infinit. Și iată că imaginea de pe micul ecran ne creează surpriza ca, uneori, prin hățșul evenimentelor care se

desfășoară să distingem figura și glasul, alura știută, gestul familiar al vroeinei persoane cu care ne-am mai întîlnit. Nenumărați „foști” eroi ai reportajelor noastre, ne ies în cale în emisiunile de pe micul ecran. Și nu în prim-plan sau interviuri de mare întindere: ci în secvențele alit de fugare ale televizorului, în emisiunile închinată alegerilor de deputați de la 17 martie, în cele mai scurte știri care alcătuiesc zilnic notabilele antologii ale existenței. Cunoștințele noastre comune, ingineri agronomi sau simpli țărani, ingineri oleleri sau oțelari pur și simplu, vreau deputat primar cu circumscriptia electorală așezată în vîrfurile muntelui ori

PAGINI ANTIFASCISTE

Scrisori din infern (III)

În Germania anulului 1943, viața oamenilor subjugată de nazism devenise un veritabil calvar. Bombardamentele aliate, intrate demult în faza lor sistematică, transformau orașe întregi în cîmpuri apocaliptice de ruine. Efectele raidurilor aeriene nu erau numai de ordin imediat. Dincolo de distrugerile materiale fără echivalent în istoria umanității, înesă marea populație se clătina pe un teren de foc urmas și asupra României. Și în spapoarele parvenite la București din Germania, bineînțeles, consecințele atacurilor aeriene americane și britanice asupra teritoriului celui de-al treilea Reich ocupau un loc tot mai important. Am putea reproduce sute și sute de pagini din dosarele serviciilor secrete românești, sau din rapoartele diplomatilor și atașșilor militari români din Germania, din cuprinderea cărora și astăzi exală frisoane de groază. Cu alte cuvinte, din materialul documentar acumulat și de zi la București, istoria raidurilor aliate împotriva orașelor și uzinelor germane poate fi reconstituită pînă în cele mai insignifiante detalii. De asemenea, din acest material se poate reconstitui pînă în amănunte peisajul dezolant al infernului în care nazismul tirise un mare popor. Însă asta ar însemna, din nou, să acor-

Sânziana Pop

Continuare în pag. a 2-a

ALESUL ȚĂRII

Care cinstire poate să fie mai înaltă
Decît această aclamație caldă?
Și în clepsidra timpului stăpîn
Aceste clipe oare nu rămîn
Ca o mireasmă tare de agave
Și ca triumful hotărîrii grave
De-a împlini cu toții împreună
A patrii istorie comună?
E mîrturia unui act solemn
De a putea cuprinde un însemn

Și de-a alege, cu avîntare calmă,
Pe cel ce astăzi cumpănește-n palmă
Ce-i bine și ce-i rău și care știe
Să făurească-a luptei strategie:
Conducător de țară și partid
Conducător al ritmului fluid
Cel care în efortul statistic și fierbinte
Spre comunism ne duce, înainte!

Virgil Teodorescu

Pecetea acestui timp

Există în viața popoarelor epoci de excepție, istoria înregistrind la seis-mogului progresului, modul în care ele s-au produs. Și mai există, în acest context, un raport dialectic de intercondiționare dintre societate, ca matrice a dezvoltării, și marile personalități istorice care devin propulsatoarele de progres. Definitiv, în acest sens, este pentru România contemporană epoca pe care o trăim. Noi o numim simplu „Epoca Ceaușescu”. În ea se condensează timpul la cele trei moduri de conjugare: trecut, prezent și viitor. Se condensează istoria noastră națională, în continuitatea ei exemplară, pe traiectoriile unor mari personalități, de excepție și ele. Acest mare bărbat al contemporaneității s-a numit, prin timpuri Mircea cel Bătrîn, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, Dimitrie Cantemir, Tudor Vladimirescu sau Alexandru Ioan Cuza. De fiecare dată, românii au cinstit cum se cuvine, au știut să cinstosească, pe cei care, leșind din mijlocul lor, au luminat și umanizat cu spiritul lor epoca. Cu spiritul și fapta. Cu personalitatea lor. Cu vitejia lor. Cu genialitatea lor. Conducătorul partidului și statului nostru este cea mai de seamă sinteză a spiritului național, în continuitatea lui prin milenii, prin tot ce-a devenit sau urmează să devină. Țara prin el s-a cîtorit de la rădăcină și se prezintă la urma de vot a viitorului, o națiune așezată pe destinații moderne și înfloritoare. Cum n-a fost niciodată. Și cetorul ei este Nicolae Ceaușescu, omul care intruchipează mai bine decît oricare altcineva spiritul creator al poporului român. În cariera marilor realizări din ultimele două decenii, geografica cetorilor este majestuoasă. Alabastrul pe care mesterii Voroneștilor l-au venicuit se răgăsește în alabastrul undelor de pe canalul Dunăre—Marea Neagră, iar înălțimea Carpaților se înșiră, în alte dimensiuni, în piramidele industriale, anume așezate cu virful spre steaua Sirus a comunismului. Metamorfoze. În fiecare județ, în fiecare mică așezare, metamorfoze. Se reconstruiește lumea din temelii. În plan material. Dar și spiritual. Secretarul general al partidului este în același timp cetorul economiei românești, dar și al culturii noi, socialiste, care ne reprezintă și ne înscrie în universalitate. Numele lui a devenit simbolul și emblema epocii. Matricea lui personalitate a dat personalitate timpului, tuturor zidurilor noastre. Partidul, țara, poporul, l-au reales la Marele forum al comunistilor români în fruntea vieții și a luptei noastre pentru împlinirea visului de aur, ca o garanție că toate marile obiective ale timpului viitor vor căpăta contur, împlinire. Ne îndreptăm spre urma de vot de la 17 martie încercâți de istorie, de credință nestrămutată

că sub conducerea înțeleaptă a partidului, a secretarului său general, România se va înălța continuu, Epoca Ceaușescu rămînd pentru viitorime, un exemplu de model cum o mare personalitate își pune pecetea pe o epocă. Cei ce vor veni vor vorbi cu siguranță despre Epoca Ceaușescu, așa cum noi, pentru a prezenta măreția acestui ev comunist, amintim de marile epoci ale civilizațiilor. Sînt punctele nodale ale istoriei, ale devenirii societății, în planul progresului și culturii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a pus pecetea de geniu pe acest timp fertil, pe această epocă. Este un adevăr, iar adevărul poartă în ei istoria.

Ion Văduva-Penaru

Angajare și obiectivitate

bine informată și penetrantă în analiză, lucrarea — recent apărută — a lui Stelian Brezeanu, *La continuitate daco-română. Science et politique*, caracterul politic al „controverselor” în jurul continuității românilor la nord de Dunăre. Autorul arată că cea dintîi contestare a continuității românești, devenită „un fapt de conștiință europeană” (pag. 10) s-a produs în anul 1781—1782, adică într-un moment din, în lupta românilor transilvăneni pentru emancipare socială și națională, vechimea lor în interiorul carpatic și în Europa. În fiecare județ, în fiecare mică așezare, metamorfoze. Se reconstruiește lumea din temelii. În plan material. Dar și spiritual. Secretarul general al partidului este în același timp cetorul economiei românești, dar și al culturii noi, socialiste, care ne reprezintă și ne înscrie în universalitate. Numele lui a devenit simbolul și emblema epocii. Matricea lui personalitate a dat personalitate timpului, tuturor zidurilor noastre. Partidul, țara, poporul, l-au reales la Marele forum al comunistilor români în fruntea vieții și a luptei noastre pentru împlinirea visului de aur, ca o garanție că toate marile obiective ale timpului viitor vor căpăta contur, împlinire. Ne îndreptăm spre urma de vot de la 17 martie încercâți de istorie, de credință nestrămutată

pe cinci-sase dezlăni, oameni nici măcar cu numele sau prenumele declarate răspund răsăpăcit în investigațiile prin care reporterii cercetează anvergura evenimentelor petrecute între ultimele două legislații electorale — că au muncit, muncesc și vor munci și de acum înainte, determinându-și propria lor existență ca pe un tablou de comandă în scranele cărții normalitatei procesului de producție va însemna de fapt normalitatea propriei lor existențe, capacitatea lor de-a mișca înainte roata istoriei. „Dacă după atita timp petrecut îi întreabă și alții, îi găsesc tot pe ei și îi caută, înseamnă că oamenii aceștia stau la posturi ca bornele

Mihai Pelin

Continuare în pag. a 6-a

Fl. Constantiniu

Continuare în pag. a 7-a

Un argument al epocii Nicolae Ceaușescu

ARHITECTURA NOILOR CETĂȚI ALE ȚĂRII

● Comparăm mereu orașele în care trăim cu niște ancore ale vieții, rădăcini uriașe prin care ne legăm existența de tot omenesc. Cit de dragi ne sînt, cit de mult pot fi „vetre” generatoare de liniște și de siguranță, teritoriile fertile și pentru muncă dar și pentru alim sufletesc. — depinde, mai presus decît toate, de felul în care știm să le construim. Milioane de oameni își așază „matcă”, reazim sentimental în orașe: generații la rînd le vor transforma, sprijinindu-și existența pe ele. În miraculosul tărîm al copilăriei, ocol imens de soare și frumusețe, în al cărui vîșnic senin va dăinui totdeauna prima noastră lecție de patriotism.

Răsărită ca de sub un semn de baghetă magică în această epocă de supremă înflorire a țării, Epoca Nicolae Ceaușescu — orașele României socialiste vorbesc, prin distincția lor elegantă, nu doar despre grija ca omul muncii să-și poată îndeplini în condiții optime existența, ci și despre marea visare a țării de-a așeza la temelii cetăților sale un gând creator.

Zrele și strălucitoare, mereu tinere în lumina curată a primăverii, orașele așezate pe marile esplanade care străbat harta țării ca niște trasee ale civilizației, au în chipul lor, în răspicatul lor frumusețe, ȘTIINȚA, talentul și munca neobosită a unor oameni care și-au făcut din

renașterea arhitecturii naționale și profesiei și legămînt. Că este așa, o spune noua privelistică urbanistică a țării, unicelele de frumose pe care le reprezintă fiecare așezare în parte, constituția unei meserii care își are obșiră în legenda Mesterului Manole despre noul ei rost de a înălța NOUA CASĂ A ȚĂRII, înconfundabilele ei peceți de frumusețe.

Cu gând de omagiu pentru patria care poartă astfel de daruri și pentru cei care într-o grea și nobilă trudă le izvodesc, am invitat un specialist să vorbească despre cîteva din marile „programe” ale noii arhitecturii românești.

Existența umană în teritoriul este supusă unui șir de contradicții, printre care una de organizare spațială. Apariția orașului, „loc al istoriei”, după cum îl definește și Marx, nu e un fapt al hazardului, ci este cuprins în inteligența grupului.

Centrul orașului este în general rezultatul unei îndelungi evoluții, localizînd un spațiu cu valoarea funcțională social-istorică coerentă, cu densitate de monumente reprezentative, cu certe valori ambientale și afective, determinînd apartenența civică la o comunitate dată. Centre istorice unitare ca Cluj-Napoca, Bistrița-Năsăud, Sibiu, Brașov, purtînd amprenta epocii de formare ca și altele, rezultate din odăusul temporal succesiv, ca esplanada din Tg. Mureș, policentrele Iași, Suceava, centre care au o dominanță a cetății — Deva, sau un complex de piețe medievale, Medias, Sighișoara, au fost supuse unei protecții active integratoare. Restructurarea urbană, proces complex implicînd reevaluarea structurilor funcționale, implantarea de noi funcțiuni, modernizarea edilărilor a fondului existent, a dus la revitalizarea unor centre istorice ca Bistrița, Suceava, Brăila. Tot din acest proces face parte activitatea de restaurare, care poate avea mai multe trepte: simplă renovare, uneori reconstrucție a unor părți dispărute sau propuneri noi în sensul arhitecturii istorice.

La Tg. Mureș, studiul de necesitate a arătat o stare de funcție drept care noul centru civic s-a dezvoltat ca o avelă din esplanada trapezoidală a vechiului centru. Piața pietonală care are în ax Teatrul este de fapt o succesiune ascendentă de platforme bogat amenajate cu dalaje decorative, lampadare, fîntîni, creînd posibilitatea unei rezolvări la nivelul solului a circulațiilor de aprovizionare și parcare pentru toate celelalte obiective care compun piața, ca magazinul universal Lăzăr, hotelul, complexul de servicii al cooperatiei, formînd totodată curți interioare cu terase pentru mici baruri, braserii, cofetării. Arhitectura sculpturală a marilor plinuri albe, cu roșul și zburcîntele sarpanțe reliefă absența motivului lucramei, al căldurii domoale a lemnului la timpări și la streșinile adînc, perfecțiunea executării — detaliilor fac din acest ansamblu o replică desăvîșită a spațiului istoric anterior construit. Exemple meritorii de prelucrare a repertoriului volumetric și plastic local, „barocul” cădat al acestui monument de urbanism și arhitectură contemporană consacra definitiv numele unui prestigios colectiv de arhitecți bucureșteni, conduși de arhitect Constantin Săvescu și avîndu-i în componență pe Vladimir Slova, Ion Sirbu, Constantin Nicolae.

Un alt centru închegat, situat în schimb la polul opus al zonei geografice cit și ca abordare estetică este Piteștiul. Într-o zonă de totală disfuncție urbană, centrul nou se suprapune peste amplasamentul celui vechi, păstrîndu-i doar cîteva monumente, care restaurate vor fi integrate noului ansamblu.

Acest centru dezvoltat pe o axă preponderent longitudinală de fapt este o succesiune de trei piețe articulate, prima printre vechi monument, îmbrăcat în verdeață și fîntîni, trîndu-și astfel încă poștenia trecută, și a doua, prin volumetrie masivă a magazinului universal. Prima piață avînd ca formator inițial pe arh. Cezar Lăzărescu, autor al primăriei și casei de cultură, se dezvoltă apoi printr-un front cu magazine în redone spre cubul magazinului Trivale. Hotelul, punct pe plan octogonal, fatada reconstruită a vechiului teatru completează acest prețios ansamblu, la care adăugîri ulterioare cu locuințe, cu magazine la parter, sediul Institutului de proiectare, Centrul de calcul, i-au întregit și completat imaginea, în sensul unei unități în diversitate. Arhitectura trăiește printr-un decorativism, uneori redundanț, dar care se potențează discret, pe jocul volumelor albe.

Astfel, noul centru al orașului Sibiu, contrabalansînd piața mică de porțea cealaltă a corso-zului, ne propune o arhitectură diversă, fără nici un rol al specificului local, dar care cu toate acestea se integrează prin expresivitatea proprie în timpul locului. Botoșani, Brăila, își găsesc în modelarea sediului politico-administrativ un model de referință, la fel cum se întîmplă în spațiul transilvan cu Baia-Mare și Bistrița. În unele orașe, elementul dominant al centrului este deschisă spre un element natural, Dunărea, la Galați și Orșova, marea la Constanța, cornișa inverzită la Suceava, sau Someșul la Satu Mare. Nu ar trebui să uităm disputata problemă a centrului orașului Craiova, un exemplu elocvent de inovație plastică debordantă, cu detalii bine executate, dar cu o încărcătură excesivă, devenind pentru arhitecți un exemplu tipic de monotonie obsesivă în diversitate I (arh. Viorel Voia și colectiv). Lungul drum de edificare a tuturor orașelor țării, se oprește pe planșeta încă proaspătă a ambițiosului centru civic al Capitalei, pe care-l așteptăm cu nerăbdare, cîltorile de frunte a timpului nostru.

DOTĂRI CENTRALE

Ansamblu administrativ reprezentînd sediul politico-administrativ sau instituții centrale îl regăsim majoritar ca element component al vieții orașului, ca la Vaslui, Focșani, Pitești sau ca și cap de perspectivă a unor însecții majore, la Baia Mare. Acest cuvînt Baia Mare, reprezintă pentru arhitecți localizarea unei mari realizări de arhitectură contemporană, primărie, operă de maturitate a acestui sensibil și emerit doșcă al generațiilor de studenți arhitecți, prof. arh. Mircea Alifanti, om de vastă cultură umanistă care a reușit să filtreze și să prelucereze creator specific arhitecturii transilvane, turnul ceasului cu ascensiunea scării, puternic marcată de juxtapoarea volumului sălii de conferințe prin intermediul barei de birouri. Trei volume distincte funcțional dar unite prin frîmțimata modelare unghiulară, prin lucrame și ruperi imprevizibile de șarpantă. Albul pietrei, verdele tablei de cupru, negrul marmurei, completează armo-

nios plastică. Un alt sediu politico-administrativ remarcabil, al cărui autor sînt tot prof. arh. Mircea Alifanti și arh. A. Panaitescu este sediul din Bistrița, în care roșul șarpantei de țigă se completează cu roșul tencușii, în sensul cromaticii vii a acestui oraș. Compunerea liniară a volumului este contrabalansată prin plastică de detalii a fatadelor. Sediul politico-administrativ Pitești, arh. C. Lăzărescu și M. Ochinciu are o clară exprimare a structurii și un frumos panou de fatadă, cu o ușoară arcuire a golului.

Sediul politico-administrativ Botoșani, 1971, este expresia cea mai echilibrată a frîmțimii căutății în găsirea exprimării specificului arhitecturii populare de către veșnic entuziasmul doșcăi ieșean arh. Nicolae Porumbescu și soția sa. Liniă frîntă a parasolarelor verticale cit și a ochiului ferestrelor, amîntind de tăierea grinzilor pridvorului este ponderată prin doazăra plinurilor care marchează intrările și scara. Orizontala ușor curbată a streșinii odihnește agitația detaliilor. Falsirea betonului aparent, așa cum iese el din cofraje decorative, dă construcției un aer brutalist, exemplificînd capacitățile de experimentare ale acestor arhitecți. Sediile din Vaslui — arh. Nicolae Munteanu și cel din Brăila — arh. Radu Tănăsioiu, aduc în alt spațiu decît cel transilvan verticala turnului cu ceas ca simbol al administrației.

ANSAMBLUL CULTURAL

Dezvoltarea economică a țării a permis alocarea unor fonduri din ce în ce mai mari pentru dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale. Începuturile se marchează în 1950-51 combinatul poligrafic Casa Științei, arh. Maria Maicu și Nicolae Bădescu, a cărui volumetrie simetrică și ascendentă spre un edicol central amintește arhitectura Lomonosovului.

Clădirea Operei Române 1952-1953, acad. Octav Doicescu țese pe un cadru neoclasic un interesant echilibru între umbră și lumină, între întreg și decorație, inscriindu-se în șirul marilor realizări ale acestui mare profesor. În aceeași factură neoclasică sînt ridicate complexul pentru sport și odihnă 23 August cu teatrul de vară, (arh. A. Dimboianu), teatrul în aer liber N. Bălcescu, (arh. P. E. Miclescu) și cinematograful „Înfrățirea între popoare”, arh. N. Porumbescu. Palatul Radiodifuziunii bucureștene, 1960, arh. Tiberiu Ricci, ne aduce o modelare curată, geometrică, a fatadelor care se va regăsi mai elaborată la sediul Televiziunii Române, (de același autor). Sala Palatului — 1959-1960, arh. Horia Maicu, Tiberiu Ricci și Ignace Șerban, printr-o perfectă conformare funcțională atît ca vizibilitate cit și ca acces, a fost prima sală românească cu polivalentă de la spectacol la conferințe și congrese. Cercul de stat din București 1960, arh. N. Porumbescu, C. Rulea o reprezentă o interesantă experiență de acoperire a unei rotonde de 60 m. diametru, cu 16 unde parabolice. În 1974, se inaugurează clădirile a două teatre importante: Teatrul de stat din Tg. Mureș — arh. Constantin Săvescu și Teatrul de stat din Craiova, arh. Alexandru Iotzu. Teatrul din Tg. Mureș, cu o volumetrie frîmțimată, cu o sumptuoasă decorație ileticoară în lambriuri și tapiserii cu 2 scări elicoidale ca 2 uriasc înflorite albe își dezvoltă accesul simetric într-o creștere spațială gradată, cu surprinzătoare intrări ale luminii. Teatrul din Craiova are o tratare diametral opusă, accesul se face asimetric, iar foaietul are o creștere lentă pe deschideri și îndolii mari, beneficiind de o lumină neutră și egală. Simplitatea albului peretilor și a lungilor trepte de marmură îndulcește desenul aprins al mochetei și opulența lampadarilor. Sinceritatea exprimării volumetrico-exterioare, atît a plinului sălii cit și al turnului scenei, planurile puternice de umbră și lumină articulează un spațiu de spectacol al sine.

Un program complex apărut ca urmare a dezvoltării vieții culturale pe tot teritoriul țării e casa de cultură și, în varianta rurală, cîminul cultural. Ansamblu plurifuncțional, cuprînd sală de spectacol cu anexe respective și cu foaiere, expoziții cu club cu cercuri specializate de muzică, teatru, cor, arte plastice, cine-foto, dans etc., cu săli de reuniuni și discotecă, cu bibliotecă și-a găsit multiple materializări spațiale, devenind un component esențial al centrului orașului, așa cum se observă la Pitești, (arh. C. Lăzărescu), la Sibiu (arh. Dorin Gheorghe), la Suceava, (arh. N. Porumbescu), sau marcînd singular centrul de la Buzău, (arh. Ion Furmușcă).

Casa de cultură Oradea ne impresionează prin frumusețea decorației picturale a plinului fatadei, umbră de cele cinci console uriașe ale etajului superior.

Casa de cultură din Alexandria (arh. H. Vlădescu) lansează ordonanța majoră pe 2 nivele a partiturii fatadei, ordonanță care la casa de cultură din Tîrgoviște (aceleși autori) își rafinează proporția adăugîndu-și ajutoarea parasolarelor verticale ale celui de-al treilea nivel care plutește astfel pe vitrajul foaietelor de dedesubt. Acest al treilea nivel al cercurilor specializate, ascunde volumul, de obicei greoi, al turnului scenei, dînd astfel ansamblului echilibrul dorit. Același Nicolae Vlădescu este autorul Casei de cultură din Slatina, frumos așezată pe denivelarea terenului natural, cu o modelare asimetrică a funcțiilor, cu o plastică sculpturală a fatadelor, urmînd puternice contraste de lumină. Casa de cultură din Sibiu (arhitect D. Gheorghe), alunecă pe forme curbe, căutîndu-le ascușta tensiune și așa, șirul exemplificațiilor ar putea continua la nesfîrșit. S-au construit sute de cinematografe în toate cartierele, dintre care am putea exemplifica mai recente complexe multisațiale din Cluj-Napoca în cartierul Mărăști și în Mănăștur (arh. Al. Buzuloiu) care ne propun o mai bună utilizare a investiției prin creșterea interesului publicului.

Muzeul — program alt de important pentru viața unei națiuni și-a găsit majoritar lăcaș în

amenajarea unor clădiri existente sau chiar în unele noi, cum este Muzeul mozaicului roman din Constanța, lapidariumul din Adamclisi sau atitea muzee județene din care pomenim pe cel din Vaslui, sau extinderea celui din Constanța.

Un loc aparte îl ocupă în acest context casele de cultură pentru tineret, la care programul de club este mult mai extins, și opere în plus funcționează de cazare oferind B.T.I.-ului. Realizări meritorii ale unor tineri arhitecți, aduc un aer inedit în peisajul arhitecturii românești.

Casa de cultură din Rimnicu Vilcea (1962), arhitect Ștefan Lungu ne propune un spațiu total polivalent, virat pe toate direcțiile în care exteriorul e la fel de palpabil ca interiorul, aflat sub o uriașă prismă triunghiulară susținută de o structură tridimensională înclinată peste care se ridică prin cele două verticale ale circulațiilor, nivelele de cazare. Contrastul între plinurile de cărămidă ale scîrilor și cazării și transparența holurilor dau construcției o ușurință și o elansare similare zborului.

Casa de cultură de la Cluj — arh. Radu Spiru — încă în execuție cu un volum virat cu acces diagonal se deschide spre locul Gheorghieni într-un interesant dialog al reflexelor.

Casa de cultură din Galați (arh. Barbu Emil Popescu, Viorel Simion) recent finalizată, ne propune dincolo de echilibrata articulare a celor 2 volume, cel al sălii și cel înalt al cazării și o modelare sobră, economică a plinurilor fatadelor, în care doar proporționarea golurilor și alegerea formei lor rotunde creează un strain efect de forță și stabilitate.

Nu trebuie să uităm bibliotecile și, în special, Extinderea Bibliotecii Academiei din Cluj-Napoca, arhitect R. Spiru — cu o volumetrie paralelipipedică îmbrăcată într-o totală umbră de parasolare spațiale, desemnînd o interesantă ajutoare în frontal baroc al acestei vechi străzi clujene.

INVĂȚĂMÎNT

A vorbi despre acest program înseamnă a spune mii de săli de clasă în creșe, grădinițe, școli elementare, generale, liceale sau profesionale, înseamnă a vorbi despre extinderea sau ridicarea unor noi platforme universitare ca la Brașov, Craiova și Hunedoara.

Istoria acestor mari investiții începe cu Institutul politehnic din Iași (arh. R. Bordenache și

S. Cotina) în factura clasică sau Institutul cărbunelui de la Petroșani (arh. R. Bordenache) în factura tradițională locală, sau Facultatea de drumuri și poduri București (arh. Gr. Ionescu) 1950, lansînd liniile moderne în arhitectura acestui program.

Investiții mai recente, ca Institutul agronomic din Cluj (arh. V. Mitrea), Liceul de muzică Timișoara, cu o excelentă sală de adult (arh. Aurelia și Ion Fackelmann), Institutul pedagogic Suceava (arh. Sandu Miclescu, C. Ghenculescu și M. Smighelechi) continuă exemplificarea.

Se remarcă uniașul Institut Politehnic din București cu rectoratul și cele 11 facultăți gravitînd în jur (acad. arh. Octav Doicescu și un larg colectiv de colaboratori: Carol Hacker, Ștefan Vitcu, Petre Svoboda etc.) ansamblu care impresionează prin modelarea simplă a volumelor plătate cu cărămidă în contrast, cu încărcătura plastică a clădirii rectoratului, dînd campului universitar bucureșten demnitatea necesară.

La pol opus, se situează ansamblul Facultății de mecanică și industrializarea lemnului Brașov (arh. St. Cotina), care domină orașul cu agitația pseudo-gotică a volumelor exterioare. Facultatea de Electrotehnică Craiova de pe platforma Electroputer arh. V. Voia, susținînd prin puternicul contrast între punctul înalt al învățămîntului general și halele de microproducție o ascendentă dinamică sau Facultatea de științe economice Iași (arh. N. Munteanu) cu distribuția aleatorie a plinurilor și golurilor în rețeaua structurii, exemplificînd parca elasticitatea posibilă a învățămîntului.

Academia de științe social-politice Ștefan Gheorghiu 1975 (arh. St. Rulea), propune o re-grupare a spațiilor mari de curs, primele 2 nivele de cele mici distribuite în 2 bare înalte, perpendiculare. Prefabricarea fatadei în contrast cu sculpturalitatea arhitecturală a aulei în consolă, dă ansamblului o vigoare deosebită.

Și așa fără să vrem, am trecut în revistă cîteva importante domenii ale activității social-culturale, exemplificînd devenirea unei națiuni, a unui spațiu, ogîndită în creșterea caselor și orașelor sale în implicarea acestei creații colective care este arhitectura, căci arhitectul devine în acest context formatorul aspirațiilor spre mai bine ale unei întregi comunități. Dreptul la „oraș” co și dreptul la arhitectură înseamnă în condițiile epocii noastre, cînd construcția a devenit factor de mediu, în mod cert, „drept la viață”.

Cristina Suciu Moscu

Gheorghe Istrate

Astfel

De mii de ani — rîdește Patria,
hrînid din fructul ei pămîntul; în brațul lui
Ea crește fremătînd.
Un nume simplu poartă, împreună,
ca într-o cununie veșnică;
L-au boțolat, aprinse, apele istoriei,
tot scuturîndu-și
valurile peste trupul gol, să-i călească
mădularile.
In carnea lui lucrează un zeu statornic,
ce-i luminează, blind, Ființa;
Senină se arată, ori încrunțată, fața zeului
în rădăcini,
cum chipul Patriei răsare-n arborele zilei —
Dar vin păstorii, de-i alungă norul cu săgeți
și peste munți se-nsemnează fruntea zeului —
Distanța ce-o cuprînd în încordarea arcurilor,
deasupra boltei capului,
e drumul dintre semănat și secară,
ce se măsoară între două revîrsări barbare.
Astfel, acolo în adînc, se schimbă-ntruna
străjile istoriei;

Martirii cresc în torțe vii,
Luminînd cu brațul lor cetățile,
la porțile dinspre Apus, ori Răsărit,
La cele dinspre Miazănoapte.
In trupurile noastre tinere, adînc respiră
sufletele lor,
cînd noaptea schimbă gîrțile.
Un lung convoi — oștenii neatîmării Tale,
Patrie — în marș nemuritor,
Stilpi noduroși, la podul Dunării;
La Alba Iulia, oșteanul Tău, Mihai
Tot în reîntregita Patriei cunună,
crunt sfîrșimată pe Cîmpia Turzii,
Îmbrăcă Patria, Mireasă, pentru toți martirii
săi, în Nunta de la Alba Iulia.
De mii de ani — în norii rîdește Patria,
hrînid din fructul ei dogoarea zeului.
Intrăm în Primăvară, cu piinea și cu sarea
sufletelor —
Cartea de istorie sub braț, Bărbatul Voevod
cîstește Viitorul —
De-a stînga-meșterii cetăților de foc,
ai marilor orașe,
De-a dreapta — meșterii ogoarelor — Asudă
glia, sub pluguri mari.
Eu am văzut Bărbatul vorbind la Tribunalele
patriei
și aclamat în Amfiteatrele Lumii;
Am ascultat Bărbatul Voevod
vorbind la Tribunalele Lumii
și aclamat în Amfiteatrele Patriei —
Aorîndem străji proprii istorii;
Sămînța Patriei își geră griu-n urme;
Astfel, se-nfățișează ustul celui ce alege.
Ion Mănzală

Martie

Trapot misterios și tainic de semînte
pe sub bolta pămîntului
ca un gînd, ca o dragoste
înfrîndînd trupul poetului
pină-i îmugurește condeii în miini
oidoma coisului tînr
buimac vestind primăvara
oidoma mării primind dimineața
ca pe-o fecioară, soarele.
Florentin Popescu

Alegem

Acum, cînd se îmbracă țara-ntr-o
Cu-al primăverii străi sărbătoreșce,
Noi gîndiri către miine luminează.
Acest prezent de suflet româneșc.

In frunte ne alegem gospodării,
Cu ei spre viitor să cutezăm,
Și fărîm noi planuri de izbîndă
Spre comuniste piscuri să urcăm.

Avem teme să mergem înainte
Prin tot ce pină azi am împlinit,
Ne este muncă nesecat izvorul
Și hotărîrea-n noi de neclintit.

Căci drumul nu e neted ca în palmă,
Avem încă cu multe de luptat,
Dar pentru zorii care se arată
Ne este brațul azi neînrîcat.

De-aceia cei mai buni din filii țării
Vor fi aleșii noștri, deputați,
Avînd exemplul lor drept chezoșie
Vom birui pe plaiul din Carpați.

Vom birui, căci vom alege-n frunte,
În Sfatul Țării, Primul Gospodar,
Pe Ceaușescu, brav Erou și Cîitor,
De nouă epopee fărîur.

Viorel Cozma

Cu fața către oraș

O rasul, pentru copilul-țaran care
cînda am fost, mi s-a mărturisit
— neastreașul meu — în printr-o recepție
extatică legendară, ci printr-o
debordantă sursă de autenticitate. Lume
basmelor și a reprezentărilor ei halucinanțe
se închise prețimpurî într-o pasere
aproape neîntîlnită — și de aceea
înțelegem mîca că orașul n-a eșuat într-o
supradimensională realitate, sufocantă și
strivitoare; vîrsta mea palpa concret evan-
taul unei arhitecturii sigure și al unor men-
talități cu un universuri constituite. Nu mi-a
fost greu, așa dar, să constat că la numai
zece ani de la terminarea războiului — care
treuse cu înversunare pe aceste locuri —
Buzăul copilăriei și al adolescenței mele
stagna, în viziunea „raională” a timpului,
într-o amorțea destrucție, orășul cu așiduri
roșe de canecul sîngerății, împins în golul
marginal al inutilității. Ceea ce respira
însă atunci neîntreprut, cu puterea neîntî-
mînată a naturii, era visul I Credința în vis!
„Asemenea orașului meu de adopție, tăl-
nuțiam în suflet așiduri uriașe de vise —
mentale mari de realitate — un așteptat să
fie integrate într-o lucidă și temerară zidire
viitoare...”

Ne-am supraviețuit creșterea reciprocă —
cum vor fi făcut-o zecile de mii de buzo-
ieni îndrăgostiți de țirgul lor — și față-n
față cu orașul ne-am construit pe noi în-
sine, de-a lungul unui timp maturizat în
împliniri cîteodată fastuoase.

Buzăul a lîșnit viguros dintre întinsele și
superbele lui grădini riverane, dintre cochetă-
tățile frivole ale eleganței lui baloane
stradale, dar ineficiente la somația dinamică
a vechiului și sub girul unei matematici a tră-
irilor controlabile — criteriul suveran al mar-
ilor aglomerări umane —, s-a constituit într-o
reședință armonică și echilibrată, cu așiduri
industriale decisive — un adevărat monu-
ment colectiv, o adevărată „muzică soli-
dificată”, după expresia vizitatoare a unui
genial gînditor.

Azi, urmărîndu-l marile artere urbane,
desăvîșind și-ele peștele romantic ale
unor amintiri liecane, mă las învadat de
vitrallile noi sale heraldice înlînturîr că-
roa simbolul industriei moderne își capătă
locul binemeritat.

Casa noastră de azi este satul ori orașul
nostru. Buzăul s-a împlinit — iar în subli-
mitatea dialogului nostru discret, țara-mă
deapăis de împetușitățile sale atactice. Și e
fîrse: individualitatea dă mîrturie firavă
în fața operii colective, statornice și con-
vergente, precum este orașul. Revansa mea
luculește acolo, la țară, în subțioara subar-
patică a Buzăului, în poarta dinții a Bărză-
ganului, în punctul luminos și extatic fixat
pe harta lumii cu numele lui minuscul:
Lîmpeziș. Sat natal. Buzoian.

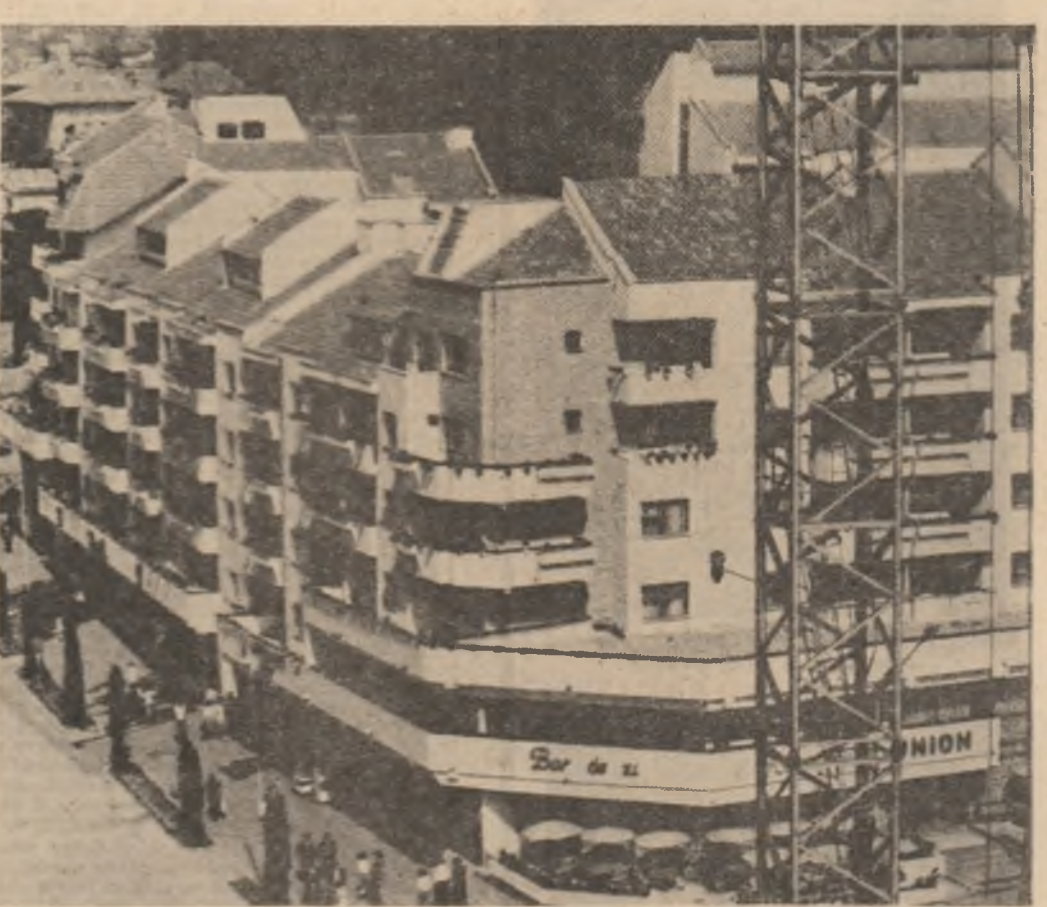

ASTRE IUBIRI

Metropolă pe apele Oltului

despre Rimnicu Vilcea cărțile vechi spun că s-ar fi înfruptat pe o veche așezare a agatursilor. Se pare că acei cizădi oameni ai unor timpuri imemorabile ar fi găsit „ocină și ohabă” pe aceste mezguri pe care nu le-au mai părăsit, trundind apoi fără zăbavă întru izbăvirea apelor Oltului de povara avarului cărat din vetrele de piatră ale munților. Adevăr sau legendă? Cine ar mai putea-o spune? Sigur este că orașul a crescut apoi asemenea unui Făt-Frumos „într-o zi cît alții într-un an”. Războiul nepopolar al vremii va marca peste numai cîțiva ani aniversarea a șase veacuri de la înființarea sa atestată documentar. Într-un document din anul 1389 Mircea cel Bătrîn numește Rimnicu Vilcea „orașul domniei mele”. Un oraș, reședință domnească acum mai bine de o jumătate de mileniu, iată o realitate într-adevăr fascinantă. Numai că drumul Rimnicului spre altitudinea prezentului n-a fost deloc rectiliniu, și nici scutit de seisme istorice ori sociale. Au fost secole lumii de vitregie, apoi decenii de stagnare, de plictis provincial și încercări înecădă care i-au atras un fără temeii renume de „oras al pensionarilor”. Un fel de loc uitat de Dumnezeu și de istorie în care, firește, nu se întâmpla nimic. Aceasta pînă-ntr-o zi. Atunci, într-o vară aprină, orașul s-a trezit dintr-un somn adînc în care existau să a început să graveze în jurul unui cuvînt cu o rezonanță stranie: viitor. O aspirație pe care vilcenii au convertit-o în numai patru decenii, într-o realitate tulburătoare.

Buletin de Călărași

Orașul este pe deplin. Asta a fost prima demersare pe care o făceau cu mai bine de șase ani în urmă. Localnicii sînt surprinși de faptul care vine dinspre Călărași și spre sus plătate, dar asta nu-i împiedică să coboare cit mai repede pe apă. Pînă în centrul orașului Călărași ai de străbătut mai multe sute de metri, orașul nu face parte dintr-o așezare în care sara e ancorată de centru. Acest oraș, și nu e singurul, îl pot include, măturînd, în galeria acelor orașe pe care îl pot găsi, fără nici un efort, pe coordonatele celor trei timpuri ale sale. Cunoșcîndu-l cu ați în urmă, pot vorbi despre el la timpul trecut, apropiindu-l de timpul viitor pe care îl anticipăm localnicii. O dată pe an, constat, îmi vine rîndul să scriu despre Călărași. Și atunci mi se pare că ceva trebuie revizit. În arhitectura orașului, în peisajul său industrial, deosebit dintr-o dată cunoscut, nu numai de călătorii, ci și de brașoveni, hunedoreni, clujești, sau ieseni, au loc o serie de transformări. Sau poate în atmosfera specifică a orașului care-i conferă propria sa personalitate. E drept că miezul minunii a fost Cominatul, dar nu numai despre combinat as vrea să amintesc acum. Stereotipul sau au existat printre cele zece, să zicem, întrebări cu care este întîmpinat intr-un oraș, din care mi-a fost pusă în zecile de ore pe prooul citora am descins în diferite anotimpuri sau momente ale zilei? Cum va place orașul? De la acest „cum va place”, încep de fapt să fiu implicat în evenimentele și lucrurile specifice lui, implicându-mă fără să vreau în ele. Călărașul, din mînt că a fost unul din răspunsurile mele, este un oraș care își face pe. Aici m-am oprit. Am vrut să spun că de fapt este un oraș care își face loc în propria sa casă. Eu nu vorbeam despre orașul împins dincolo de periferia stîtută, lucru firesc, orășele se extind doar și dincolo de marea lor obșnuită, și încercînd decenii de-a rîndul. Mai referenț la un oraș care-și face loc între străzile sale, securizate de sale, copaci și zăvoaie de flori. În numele ideii de progres s-au demolat și aici un șir de case, de străzi, magazine, un cinematograful. În

numele aceleiași idei s-a făcut loc altor edificii (întîndu-se seama de arhitectura orașului, de tîmna lui, de estetica, de intențiile celor care locuiesc sau urmează să locuască aici. S-a ținut cont de acest lucru în sprijinul unei idei, pe care poate n-am măturîsit-o încă, dar călărășeni, cei care au revenit aici după mai mulți ani de absență din diferite motive, și-au recunoscut orașul cu toate replicile moderne pe care acesta l-a primit de-a lungul timpului. Și revenind, și stabilindu-se din nou aici, nu s-au simțit niciodată străini în propriul lor oraș. Ei și-au recunoscut vechile străzi, chiar centrul, chiar dacă acesta va fi reconstruit aproape în întregime, și există acum alt de puțin din centrul de altădată. Aceste atribute moderne au știut să răspundă și să se asimileze vechiului oraș. Poate fi doar o părere de-a mea, o știu, dar sînt convins că ca și ieri așeptei ei printr-o călătorie, printre aceia care mi-au confirmat nu o dată felul meu de a vedea Eminescu? Acel Eminescu al lui Anghel din fata Alenului Roman, care are în fată imaginea fantastică a ierbei. Așadar, ce vede Borcea? Ea are în fată imaginea în mișcare a orașului de pe mal. A acestui oraș așezat pe malul ei stîng, mal pe care erau legate cu putine anotimpuri în urmă bărcile în culorilor pastelate. Poate că și localnicii au regretat: este ceva din ceea ce noul oraș a sters ca să existe, la urma urmei, mai împlinit și mai frumos. Intre timp, bărcile cu fost mutate în amonte sau în aval, dar ciudat este că imaginea malului tălăz, cu florile lui suspendate, cu aleele lui, sau supraoas paradoxal peste imaginea alt de îndrăgita a bărcilor trase la mal. Am fost o spectatore clandestină la tălăzarea acestui mal care va însemna într-o zi mult mai mult decît un spațiu destinat plămînzării. Tîmna să iau pe contul meu această afirmație neîncredînd s-o falsific, pentru importantă pe care i-o conferă arhitectii. Spun ei, așadar, că vitorul oraș va trece malul Borcei și că așfel, din perspectiva anilor 2000, oraș Călărași va fi un oraș prin care va trece Borcea, ca nu va exista numai într-un punct cardinal al său.

Am cunoscut nu o dată oameni care au rămas aici și au construit pentru alte câteva zeci de mii de locuitori ai săi, un parc, spitale, cofetării cu vederea spre apă, o agora modernă, cultură, socială. Sufletul localnicilor semnalează conținut inerte al acestui oraș, care nu sînt numai plastice ilustrări raportate la timpul prezent sau dincolo de el. Cine cunoaște gestul următor care se va petrece aici, nu va uita în nici un caz pe care a țesut imaginea discretă dar tulburătoare a vechiului oraș. Cînd un oraș există cu adevărat, mi-a spus într-o seară un localnic, îndrăgostit la toate timourile de Călărași, este destul de puternic pentru a trece peste proorile lui obstacole. El, călărășeni, vor înainte de toate să te convină de un lucru: că orașul acesta nu e ca o valiză făcută în grabă, în care înghesuți tot ce crezi de cuvîntă și e necesar unui volaj îndelungat. Că l-au gîndit cu grijă pentru cei care se ocupă de oțel, de climatul cartierelor de locuit, gîndind spații necesare unor activități sau vitoare sedii, club, bibliotecă, teatru, casă de cultură, cinematograful, magazine. Călărași — este un oraș care se gîndește intens la secolul XXI.

Areta Șandru

valeriu bîrgău

Jurnal

Un om mai fericit ca jivina spală pietrelor rușina

năpîrlesc desene rupestre în sufletul meu monede de gheață și gingășie drumul pe care am fost umbră călare

e noapte și plouă (odihnit bestiar) aș fi vrut să adorm jivina miroase viața luptătorului.

portretul omului cu fiara talănit pe stînci monotone înlîmplări neorealiste bînd în ținte filmul cunoașterii.

O caravană înaintează de-a lungul orgoliului rece.

Jurnal

În cele mai reci nopți văzduhul se alătură vieții mele

a ilustrat reprezentînd emoțiile expediției strivind comora de sub ghețari în camera grea a cuvîntului o procesiune se destramă

un vechi peisaj mă regenerează suflînd asupra mea ozen îmi recapăt obsesia de a călători în provincia cuvîntului; o mie de prînti călări pe murgii sloboziți din țurcari îmi completează studiul asupra închîpuiirii.

Jurnalul unei vîpere ținută de copii deasupra flăcărilor schimbă complet harta lumii.

mircea bîrșilă

Ce tirziu

La lumina femeilor tinere și a trandafirilor prin tine mă uit la cea care are, mama, ca prînt-unu oia la bănuțul de ceată: încă mai ai nevoie de sapă așa cum aveai nevoie de mine în tîmna cînd ne spălam rufele aruncă la orășeni spice, ziceai, „nu vezi că stau orbe, ține de albăie să nu se verse leșia”

și așa mai departe trebuia să întregim focul erem important ca lumina din tîndă cînd le arătai vecinilor rochia adusă de fratele mai mare

al tatei de la oraș. Ce tirziu am înțeles că pe tine o rochie mai scumpă de un pol metru!

nu poate trăi decît în ladă chinîndu-se cot la cot cu rochia de mireasă împotriva nătolului și-a interiorului. La lumina femeilor tinere și a trandafirilor îmi amintesc cum umblai pe lingă oala pusă la fier

ca și cum ai fi fost într-o rochie nouă-nouă, îmi amintesc de ulciorul infundat toată vara cu frunze

ca de o rană și nodul care mi se urcă la nesfîrșire în gît este asemenea uliului sfîșindu-și în mărăcini umbra.

Esti un pom vîruit în fleacare primăvară pînă la bifurcația de limbă de șarpe a tulpinii (într-o parte viii iar în cealaltă morții)

Memoria afectivă a copilului care-am fost cîndva

mai păstrează imaginea ștearsă de o surprinzătoare acuitate, totuși, a orașului de acum trei decenii. Încerc să reconstitui cu ochii minții priveliștea locurilor pe care s-a ridicat cartierul I Mai, unde locuiesc azi. Aici era pe atunci un maidan dezolat, ici colo se profilau cîteva barăci de scînduri, două-trei clădiri modest, ce defineau un perimetru tipic provincial, unde în fiecare marți se ținea vestitul „tirg de săptămîină”. De altfel, strada însăși era legată de această tradiție. Se numea platforma Bîlcușului, dacă cineva ar fi fotografiat locul și ar fi alăturat imaginea alteia, făcută, să zicem, după o machetă înfățișînd cartierul modern de azi, intrînd, întrebînd totodată cît timp ar fi necesar pentru schimbarea unei imagini în alta, nimeni nu s-ar fi gîndit la mai puțin de un secol. Și totuși, între cele două chipuri ale locului se așterne doar un pătrar de veac. Dar se așterne o întreagă istorie, istoria nouă a României de azi, un timp de luptă, de muncă și de speranță în mai bine.

Pe scenarii noi și la memorii reînvia imaginea vechilor repere ale centrului orașului. Restaurantul „Splendid” (care numai splendid nu era), Grădina de vară cu vestita „Ciuperca”, sub care onor cliențela dansa în ritm de tango și slow-fox, două așa zise hoteluri, de fapt jalnice clădiri înscălbate, confundate cu o fabrică și promiscuitate a ospătarilor cu o firmă realmente de neuitat, „La coana Mița”, cîteva dușene păgînite. Cam asta era tot. Ba nu, mai erau două-trei circuli unde cînta în fiecare seară un taraf, vreun jazz (pronunțat astfel și ortografiat uneori cu trei o ză), dacă nu cumva chiar „renumita orchestră Pălașu”. Provincie nerocită, îndușoară de ridicolă, prin discrepanța fantastică dintre aspirația tipic provincială de a se arăta lumii ca o prezentă citadină nobilă și realitatea mai mult decît modestă.

Și iată, începînd de privăște, mă întorc prin noul centru al orașului. Verticalele noilor edificii, inspiratii ritmate, jocul volumelor, îngemănarea de o neasemuită candoare de alb și roșu, incintă deopotrivă ochiului și inimii. Un peisaj pe care, trecătorul îl privește cu nerăsușă plăcere ca pe o veritabilă catedră arhitectonică. Blocuri cu balcoane, amintind izvoarele herzene, cu ziduri încastate în cărămidă aparentă, cu acoperșii de țigilă de un roșu vesel, cu fatade tratate original și inspirat. Practic, în acest perimetru central, tot ce era energie și promiscuitate a dispărut pentru totdeauna.

Îmi amintesc ce spectacol dizgrațios oferea pînă nu de mult privirii celui ce intra în Orașul Margheritei sărăcăcioase, garduri și binale căzute, ceva de mahală și italiană de țigăie, corbabilită și murci la care le-au îngăduit să configureze un oraș pe măsura arderii lor generose. Un adevărat oraș al socialismului. În destinul lor, plin de împliniri este identic cu al țării, cu al acestui popor minunat care crește liber, stăpîna la el acasă, sub cerul curat, luminos, al tuturor împlînirilor.

De ce s-a întîmplat de fapt? În aparență, mersul firesc al vieții. În realitate, semnele de tîmna ale unui alt apotimp al țării în care asmeni strămoșilor lor îndepărtați, vilcenii au învățat și ei să descopere avarul. Dar nu numai în apele Oltului, a căror zbatere eternă au convertit-o într-o constelație de lumini, ci în primul rînd în surzirea lor, în posibilitățile și nuanțele lor care le-au îngăduit să configureze un oraș pe măsura arderii lor generose. Un adevărat oraș al socialismului. În destinul lor, plin de împliniri este identic cu al țării, cu al acestui popor minunat care crește liber, stăpîna la el acasă, sub cerul curat, luminos, al tuturor împlînirilor.

De ce s-a întîmplat de fapt? În aparență, mersul firesc al vieții. În realitate, semnele de tîmna ale unui alt apotimp al țării în care asmeni strămoșilor lor îndepărtați, vilcenii au învățat și ei să descopere avarul. Dar nu numai în apele Oltului, a căror zbatere eternă au convertit-o într-o constelație de lumini, ci în primul rînd în surzirea lor, în posibilitățile și nuanțele lor care le-au îngăduit să configureze un oraș pe măsura arderii lor generose. Un adevărat oraș al socialismului. În destinul lor, plin de împliniri este identic cu al țării, cu al acestui popor minunat care crește liber, stăpîna la el acasă, sub cerul curat, luminos, al tuturor împlînirilor.

Doru Moțoc

LA TEATRUL „NOTTARA”: UN SPECTACOL SUB SEMNUL CUVÎNTULUI MAGIC

Tiparul lumii

Întîi și-ntîi cred că trebuie să remarcăm inițiativa laudabilă a Teatrului Nottara de a se apropia de creația marilor scriitori români contemporani, desigur, și scena de experiment teatral fructuos, slujit de o echipă de actori de prima mînă. Un spectacol-coupé „Olelie” și „Vinătorii” așează alături doi scriitori din „generația Labis”, pe Fănuș Neagu și Ion Băieșu. E o legăritură de credință și de talent între aceste două piese, un flux poetic amîndu-le sub semnul sărbătorii artistice.

„Olelie” este o poveste a satului mitic, rupt de lume și tîmna, care-și caută prin fîbre țesute din conul de terose al „legii tălăului”. Fănuș Neagu folosește cu o forță extraordinară forma unuia unei obicei arhaice, el însuși încercînd de mare sugestie dramatică: „Sîrîgărea peste sat”, ritualul singular de primăvară al „noptii adevărului”, clipa cînd flăcăii strîigă toate înlîmplările slute dar nerostite încă, din viața satului. Moment de purificare prin cuvînt, de anulare a unor tabu-uri, „Olelie” capătă prin puterea verbului lui Fănuș Neagu dimensiunea unui spec-

O demonstrație înfrățită

Spectacolul cu „Olelie” și „Vinătorii” de la Teatrul Nottara poate fi înțeles ca un omagiu adus literaturii înfățișată în acest caz de doi scriitori consacrați ieri în proză cit și în teatru: Fănuș Neagu și Ion Băieșu. El este destinat în același timp să pună în valoare două figuri actoricești de excepție ale scenei române, în cite două roluri succesive, forțele diferite ca substanță, de la „Olelie” la „Vinătorii”. Este vorba de foarte cunoscutul George Constantin și de mai tînărul Horațiu Măilele.

„Olelie” este o povestire de Fănuș Neagu adaptată scenei. Fînd dintr-o primă etapă a creației lui Fănuș Neagu este mai concretă, mai epică, mai puțin lirică. „Olelie” este extrem de dramatic și populată de figuri tensionate. Conflictul se dezleagă pe fondul unei sărbători țărănești, extrem de arhaice, cînd se face strîgînd de pe dealuri și viața satului mai mult sau mai puțin ascunsă, este configurată hotărîtor cu accentul satiric de flăcăii satului. Strîgările de „olelie” defilează personajele și decîd finalul. Cei doi tineri în cercuții de tradiție și de obiceiurile puternice și inerteale sînt desconfira-

dragostii care-l facilitează fuga. Ștefan Velnicu a dat o consistență psihologică particulară rolului, conturînd un personaj provocator, sardonice, al cărui mic demonism înfrînge inhibiția și ineria pretenului său. Partitura lui Ștefan Velnicu, sugestivă a conferit o notă de dramatism în crescendo finalului fericit al întincoasei povești de dragoste din „Olelie”. „Vinătorii” este o istorie cu două personaje: un vîntător profesionist, care este George Constantin, și un vîntător amator, care este Horațiu Măilele. Amîndoi joacă roluri contrastante față de „Olelie” și paralelismul celor două spectacole le scoate în evidență capacitatea și virtuozitatea scenică puțin obișnuită. „Vinătorii” este o piesă absurdă în limbă românească, în aerul nesfîrșit. Aproape nimic din această în „Olelie”, dramă sobră, expresionistă, amintindu-l pe mai puțin cunoscutul Fănuș Neagu din Cantonul părăsit „Olelie” are ca temă, simplu spus, revolta împotriva paternității constrîngătoare și ca metaforă-pretext, obiceiul străvechi din comunitățile rurale românești al purificării prin demasare colectivă. Căpălău (George Constantin), tatăl autoritar pînă la cruzime, își erortizează soția (Elena Bog) resemnată, pe Babălele (Horațiu Măilele) fiul cel prost”, neputincios patologic, pe Onică (George Alexandru) celălalt fiu, supus din res-

dragostii care-l facilitează fuga. Ștefan Velnicu a dat o consistență psihologică particulară rolului, conturînd un personaj provocator, sardonice, al cărui mic demonism înfrînge inhibiția și ineria pretenului său. Partitura lui Ștefan Velnicu, sugestivă a conferit o notă de dramatism în crescendo finalului fericit al întincoasei povești de dragoste din „Olelie”.

„Vinătorii” este o istorie cu două personaje: un vîntător profesionist, care este George Constantin, și un vîntător amator, care este Horațiu Măilele. Amîndoi joacă roluri contrastante față de „Olelie” și paralelismul celor două spectacole le scoate în evidență capacitatea și virtuozitatea scenică puțin obișnuită. „Vinătorii” este o piesă absurdă în limbă românească, în aerul nesfîrșit. Aproape nimic din această în „Olelie”, dramă sobră, expresionistă, amintindu-l pe mai puțin cunoscutul Fănuș Neagu din Cantonul părăsit „Olelie” are ca temă, simplu spus, revolta împotriva paternității constrîngătoare și ca metaforă-pretext, obiceiul străvechi din comunitățile rurale românești al purificării prin demasare colectivă. Căpălău (George Constantin), tatăl autoritar pînă la cruzime, își erortizează soția (Elena Bog) resemnată, pe Babălele (Horațiu Măilele) fiul cel prost”, neputincios patologic, pe Onică (George Alexandru) celălalt fiu, supus din res-

Olelie și Vinătorii

Spectacol coupé la Nottara cu „Olelie” de Fănuș Neagu și „Vinătorii” de Ion Băieșu. Surpriza, pe toată linia. La Fănuș Neagu surpriza se datorează orizontului de așteptare. Majoritatea îl cunoaște pe Fănuș cel din Frumosii nebuni ai marilor orașe sau din croniclele sale sportive, adică pe marele maestru al metaforei insolite, iscind frumuseți de limbă românească în aerul nesfîrșit. Aproape nimic din această în „Olelie”, dramă sobră, expresionistă, amintindu-l pe mai puțin cunoscutul Fănuș Neagu din Cantonul părăsit „Olelie” are ca temă, simplu spus, revolta împotriva paternității constrîngătoare și ca metaforă-pretext, obiceiul străvechi din comunitățile rurale românești al purificării prin demasare colectivă. Căpălău (George Constantin), tatăl autoritar pînă la cruzime, își erortizează soția (Elena Bog) resemnată, pe Babălele (Horațiu Măilele) fiul cel prost”, neputincios patologic, pe Onică (George Alexandru) celălalt fiu, supus din res-

M. Ungheanu

Valentin F. Mihăescu

Continuare în pag. a 6-a

Continuare în pag. a 6-a

FANTASTICUL, DIMENSIUNE
A „PROZEI SCURTE“ ROMĂNEȘTI
ION
CREANGĂ

VI. „Povestea lui Harap Alb“,
sinteză a basmului românesc (9)

Asemenea binecunoscutelor bătrâne de la sate înzestrate cu darul de a vindeca fel de fel de boli datorită temeinicei cunoașterii a practicilor instituite de medicina populară, sfânta Dumnișică este mai degrabă o „doctoaroasă“ decât o „vrăjitoare“, fie și în sens benefic. Dovadă că ea nu consideră infalibilă licoarea adormitoare rezultată din fierberea „somnoroset“ (ne amintim că și în Făt-Frumos din lacrimă a lui Eminescu se apelează la această plantă cu efecte narcotice) o constituie faptul că în același timp ea îl sfătuiește pe Harap-Alb să ia și pielea de urs dată de tatăl său, pentru orice eventualitate. Chipul în care este formulat sfatul mizează pe efecte vădit străine de resortul facil miraculos. Nu e vorba de altceva decât de măsură de precauție, bizuți pe șterțenia de om, potrivit căreia, mai întâi, nesimțind mirosul de om, ursul poate fi indus în groșe sub raportul percepției olfactive, pentru că, după aceea, să poată fi făcut a crede că are de-a face cu un semen de al său (— „Imbracă-te iute în pielea cea de urs, care o ai de la tatăl tău, apucă pe ții lei înainte și cum îi ajunge la răsucile drumului ai să te duci în Grădina Ursului. Atunci săi repede înăuntru de-ți ia sălăți intr-ales, și cite-ți vrea de multe, căci pe urs am pus eu la cale. Dar, la toată întimplarea, de-ți vede și-ți vede că s-a trezit și năvălește la tine, zvârlie-te pea cea de urs și apoi fugi înocare spre mine cât îți putea“).

Mai înainte numea tehnică narativă de conținut cumulativ-sintetizator, însă, funcționează fără greș și astfel periculos ca următoarele „micro-nuvele“ fantastice să alunece în stereotipul este de la sine înțeles. Sensibilă la schimbare a balanței în favoarea fabulosului de sorginte miraculoasă — ceea ce conferă textului o sportivă aură magică — se resimte tot mai mult, fără, totuși, ca prin această veridicitate realistă-mitică a întregului să fie cumva atenuată firească și realistă. Dar, adică deopotrivă a-metazic și a-supranatural, ce domină modul de trăire în lumea basmului, cu valorile lui ontice întim uman asumate, e acum, cu atât mai „palpabil“. Drept urmare, discuția despre pietrele nestemate (ca stare de spirit, în ceea ce privește pe interlocați, pe o tonalitate epică) nu pare cu nimic deosebită de aceea legată de „sălățile foarte minunate“, deși, să recunoaștem, de data aceasta „supra-realitatea“ basmică, autonomizându-se, acaparează totul.

— La vro câteva zile după aceasta, împăratul arată Spinului niște petre scumpe, zicind: — Neopate, mai văzut-ai petre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea de cind ești? — Am văzut eu, moșule, felurile petre scumpe, dar ca acestea din sălăți, n-am văzut. Oare pe unde se pot găsi așa petre? — Pe unde să se găsească, nepoate! Ia, în Pădurea Cerbului. Și cerbul acela este bătut tot cu petre scumpe, mult mai mari și mai frumoase decât acestea. Mai întâi, cică are una în frunte, de strălucite ca un soare. Dar, nu se poate apropie nimene de cerb, căci este solomonit și nici un tel de armă nu-l prinde; însă el, pe care l-a zărit, nu mai scapă cu viață. De-accea fuge lumea de dînsul de-și scoate ochii; și nu numai atât, dar și petre cind se uită la cineva, și dintr-o dată, și apoi, și pe loc rămâne moartă. Și cică o multime de oameni și de sălbăticiuni zac fără suflare în pădurea lui numai din astă pricină; se vede că este solomonit întors de la țară, sau dracul mai stie ce are de-și așa de periculos. Dar, în caracterul și prin excelentă malefico-demonică, (fiind „solomonit“ prin cine stie ce practici vrăjitoresc, cerbul nu poate fi răpus de nici un fel de armă, iar privirea îi e ucigașă), s-ar părea deci că o asemenea realitate se constituie în teritoriul basmului, necesită succesul omului comun. Iată însă că lucrurile nu se prezintă deloc astfel:

— Dar cu toate aceste, trebuie să știi, nepoate, că unii oameni is-mai al dracului decât dracul; nu se astimpără nici în rupuț capului; și măcar că au pățit multe, tot ce-și doresc, și nu se lasă să vadă, nu l-or pute găbi curvă? Și care dintre ei are îndrăzneală mare și noroc și mai mare, umblind pe colo, găsește din întimplare cite o peatră de aceste, picată de pe cerb, cind se scutură el de șeptari și de apă, și apoi îl aceluia om nu-i mai trebuie neșabute, mai bună. Aduce peatra la mine și i-o plăteșc cît nu face; ba încă sunt bucuros că o pot căpăți. Și află, nepoate, că asemenea petre făc poadoaba împăratului mele, nu se găsește altele mai mari și mai frumoase decât acestea. Dar, în caracterul și prin excelentă malefico-demonică, (fiind „solomonit“ prin cine stie ce practici vrăjitoresc, cerbul nu poate fi răpus de nici un fel de armă, iar privirea îi e ucigașă), s-ar părea deci că o asemenea realitate se constituie în teritoriul basmului, necesită succesul omului comun. Iată însă că lucrurile nu se prezintă deloc astfel:

— Deducem așadar că, oricât de amenințător și de distructiv ar fi, magicul nu-și este destul suficient, chiar în confruntare cu temeritatea inteligentă, vicleană și riscantă a spiritului uman își dezvăluie vulnerabilitatea. E semn că fatidicul apare subminat în imutabilitatea sa sacralizant-demonizant, fiind permeabil la imixtiunea, așa-zicind, „profanatoare“ a umanului. Eroarea Spinului, în acest punct, e de-a dreptul flagrantă, tocmai pentru că îl mizează pe lipsa oricărei șanse a lui Harap-Alb de-a face față încercării ce-l așteaptă. Frica obsedantă că, într-un fel sau altul, s-ar putea ca statutul lui de „zurupar“ să fie divizat și că termenii săi propuneri paritari neșabute (Eu pun rămasag pe ce vrei că sluga mea are să-mi aducă pielea cerbului aceluia, cu cap cu tot, așa împodobit cum este), „nepierzind din atenție nici alternativa eventuală izbîzni a lui Harap-Alb, care, după creșterea lui, îi va fi de folos din toate punctele de vedere.

Prevedibilă, reparată celor două personaje ce intruchipează elementul miraculos salvator — calul nădrăvan și sfînta Dumnișică —, totuși, acum beneficiază de un regim narativ inedit. Linearitatea impersonală a traiecului epic originar capătă o identitate baladescă tulburătoare prin substanțialitatea ei simbolică în ordine existențială. „În Harap-Alb, notează Vladimir Streinu, calul nădrăvan, ca să-și ducă stăpînul la sfînta Dumnișică, adică pe un tărîm de basm, îl trece prin locuri a căror minunată și luată din sarcina prozei și pusă pe seama versurilor, ca pentru a se simți în totul schimbarea tărîmului“. Sigur, privit din unghiul stricte utilității narative, splendidul pasaj „Tine-te zdrăvan, stăpîne, că iar am să zbor... în înaltul cerului, / Văzduhul pămîntului / Pe deasupra norilor / Peste vîrfurile munților / Prin ceața măgurilor, / Spre noiaul mării, / La crăiasa zinelor, / Minunea minunilor, / Din ostrovul florilor. Și zicînd aceste, odată și zboară cu Harap-Alb în înaltul cerului, / Văzduhul pămîntului; și o țese de-a curmezis: De la nouă cătră soare, / Pîntre lună și lucreri / Siete midre lutoare, și apoi se lasă lin ca vîntul: La ostrovul florilor, / La crăiasa zinelor, / Minunea minunilor. Și cînd vîntul au obosit, laca și el la sfînta Dumnișică iar au sosit.“ răspunde de minune și unui asemenea scop. Pe de altă parte, însă, și se pare în totul plauzibil a atribui unei asemenea baladizării cosmeticizante în manieră sui-generis eminesciană, o anume intenționalitate vizînd revigorarea specific etnică a epicului fabulos. De aceea nu e întimplător că, în continuare, cînd narajunea saltă cu totul în zona miraculosului, baladescul se însinuează cu aceeași forță și cu aceeași naturalitate.

Nicolae Ciobanu

0 istorie în imagini
a literaturii române
contemporane VAZUTĂ DE ION CUCU

Claul „Ciresarilor“ la o sărbătorire: Constantin Chirîță împlinește o vîrstă rotundă. La mulți ani!

Romulus Vulpescu și Ioana Vulpescu: transmiterea unei tradiții

Trei nume pentru „geografia“ literaturii: George Cusnarencu (București), Mircea Bradu (Oradea), Romulus Diaconescu (Craiova)

PAGINI ANTIFASCISTE

Scrisori din infern

Urmare din pag. 1

informativă, aflăm că moralul populației germane era departe de a evolua doar spre resemnare și apatie. „Cu ocazia bombardamentului suferit de locuitorii Berlinului în noaptea de 23 spre 24 august a.c. — conforma agentul român —, s-au produs scene memorabile, urmate pe locuri de împotriviți și critici care au atras măsuri severe din partea autorităților: lumea abia mai putea fi stăpînită, în zilele care au urmat...“. Totodată, erau dezvaluite și subterfugile de ordin politic prin care nazistii încercau să-și mențină controlul asupra unui popor ajuns la marginea îndurării: „Pentru a întări convingerea că se interesează personal de soarta sinistrilor, Fuhrerul a luat asupra sa conducerea Serviciului Muncii, care pînă acum era subordonat Ministerului de Interne“. Însă numai bombardamentele aliate nu puteau determina un desodărnit așteptat de popoarele Europene, și nu în ultimul rînd chiar de poporul german.

Trepat, informațiile acumulate de S.S.I. au îngăduit centralei din București alcătuirii unei sinteze intitulată Germania. Producția, de război și dată la 16 martie 1944, despre care ne îngăduim să afirmăm că a reprezentat o culme profesională în activitatea unui organism despre a cărui competență știm astăzi de puține. Ea oferă răspunsuri de o rară luciditate la controverse care continuă pînă azi. Dacă ar fi fost publicată în primii ani de după război, această sinteză ar fi făcut să pălească de invidie și pe sir Basil H. Liddel Hart, și pe alți istorici care au apreciat ulterior efectele bombardamentelor aliate asupra Germaniei. Avant la lettre, concluziile S.S.I. confirmau toate datele cunoscute astăzi despre avîntul incredibil al industriei germane de război de la sfîrșitul anului 1943 și începutul lui 1944. În același timp, referindu-se la capacitatea industriei germane de a face față efortului de perspectivă prelung de război, sinteza în speță acorda importanță cunoscută sabotajului, rezistenței pasive, „scăderii standardului de viață“ și, mai ales, defecțiunilor determinate de anormalitatea utilizării forțelor, prin exploatarea sălbatică a milioane de lucrători care nu aveau nici un interes să scoată din mocrilă carul nazist.

Un mod particular de a vedea lucrurile, în cadrul torșului de informații parvenite din Germania în România, l-a vădit consului nostru temporar din Köln, Adrian Dumitrescu. Sub pleșea de bombe, l se părea că totul funcționează perfect: pompieri, apărarea pasivă, apărarea activă etc. Nici faptul că 90 la sută din clădirile centrului istoric al marelui oras de pe Rin erau la pămînt, după terifiantele atacuri aeriene britanice, nu părea să-l impresioneze din cale afară. „Moralul populației — aprecia

acest diplomat român — este încă bun...“. Însă traza lui avea și o conturătură... „Deși se observă o nervozitate care pentru timpвременul german este semnificativă“. Meci atentat militar românesc din Suedia, caboulul lui Ion Molnar-Pișcuț și Mircea Fîrniculescu (autor al unei excelente antologii, însoțite de un documentar studiu introductiv, de Retorica românească, Editura Minerva, 1960 și, recent, editor al Retoriei pe Ritorici, Editura Științifică și Enciclopedică, 1964, 391 p.) merită o atenție deosebită: tipărită pentru prima dată în 1932 și în ediție definitivă în 1973, ea reprezintă, în literatura română, sinteza cea mai completă și prin exemplele culese din literatura contemporană și cea mai originală a domeniului. Este manualul cu cea mai mare circulație nu numai în secolul al XIX-lea, dar, cum demonstrează cu umor Mircea Fîrniculescu, și în secolul al XX-lea, de vreme ce unele definiții și exemple oferite aici trec încă valabile în prezent. În Europa, aprecia atașatul militar român care se afla la Berlin în timpul războiului, aliate din 22, 23 și 24 noiembrie 1944, nu putea fi banus de antipatrie prea profundă față de regimul nazist. Cu toate acestea, raportul special pe care l-a adresat autorităților militare de la București, datat 8 decembrie 1943, nu ascunde pericolul care amenința nazismul din prisma ostentativă vestice și sudice ale continentalului. „Anglia — nota colonelul R. Dinulescu — este supranaturată de forțele proprii și forțe canalizate americane: nordul Africii este de asemenea plin de trupe, de la frontiera marocului până la Siria...“. La fel, era surprins că și o altă concluzie a raportului său: „Se constată în țările aliate (Germania — n.n.), ce și în țările neutre, o atitudine hotărîtă de război față de regimul politic actual de la Berlin“. În Europa, aprecia atașatul militar român la Stockholm, era deindește încetăținită credința că „actuala conducere a Germaniei“ era vinovată nu numai de declanșarea războiului, ci și pentru faptul de a fi „introdus metode de opresiune respinse de morala internațională“. Implicit, raidurile aeriene aliate erau privite ca represalii firești.

Despre reacțiile populației germane sub ploaia bombelor americane și britanice, informații deosebit de amănunțite au parvenit la București și prin intermediul rapoartelor locotenent-colonelului Eugen Tillich, care îl înlocuia pe generalul Ion Gheorghe în postul de la Berlin. În ultima decadă a lunii noiembrie 1943, patru atacuri aeriene succesive au amplificat insămintările distrugere sistematică a capitalei germane. Ofiterul român, că și colonelul R. Dinulescu, a fost martorul lor ocular. În mod particular, l-a impresionat măsura în care bombardamentele au zdruncinat moralul berlinzilor, „în special acela al femeilor“. Revolta locuitorilor nu era abstractă și lipsită de obiect. „Este prima oară — mărturisea Eugen Tillich — cînd aud publicul german proferînd insulte la adresa autorităților... Unități înarmate și de care de luptă continuă a staționa în diferite puncte ale orașului. Dar, față de mărimea dezastrului, nu știu cum cineva ar mai putea manifesta“. Totuși, în rîndurile cetățenilor se afirmă tot mai frecvent curente de opinie împotriva „continuirii acestui război, pe care cel mai mult îl consideră ca pierdut“. Iar într-un raport ulterior, datat 3 decembrie 1943, același Eugen Tillich recunoștea: „groza de -ce va veni- este generală“.

Olelie și Vinătorii

Urmare din pag. a 5-a

pect tradițional combinat cu spaima, pe Vica (Oana Ștefănescu), virtuala noră, adușă în casă pentru a-l căpătu pe Babadele. Căpătăie precedează astfel nu din vicul cruzimii ci din convingerea infailibilității deciziilor sale. Incitac de prietenul său Bis (Stefan Velnicu) și capacitat de iubirea Vicii, Onică își înfruntă tatăl pentru a-și urma propriul destin. Mai generosă cu unii și mai zgărite cu alții, toate rolurile sînt interpretate însă cu profesionalism. Se detașează George Constantin și Horațiu Mălăele, alături de care studenții Oana Ștefănescu și George Alexandru (patetic în exces uneori) joacă dezînăbit pe partituri de mai mică întinde-

O demonstrație înfrățită

Urmare din pag. a 5-a

absurde, cu multă măsură actorioasă. În asemenea spectacole care-și reiau actorii în alte roluri, confruntarea acestor cu roluri diferite și reușita acestora confrunțării face deliciul publicului și miră profesională a interlocaților. Horațiu Mălăele este alături de conștient față de rolul epilepticului din Olelie încit e de bănuț că și-a ales maniera de interpretare din primul spectacol ca element de contrast pentru cel de al doilea. Aici în Vinătorii, Horațiu Mălăele își dezvoltă limpede resursele de subtilitate scenică. George Constantin este George Constantin, convingător și autentic în aproape orice rol jucat.

„Ritorica“
lui Dimitrie Gusti

Pentru oricine urmărește mișcarea de idei în exegeza literară contemporană este evidentă (dar nu frapantă) resurrecția vechii discipline a retoricii, în forme legate de cele antice, de vechile și încă valabile sistematizări ale artei discursului datorate lui Aristotel, Cicero, Quintilian. Pe ce fond de concepte se grefează mișcarea modernă a retoricii (a neretoricii, după termenul încoțentat și la noi de Vasile Florescu, într-o carte devenită clasică imediat după apariție: Retorica și neretorica, în cîmpul acelor discipline care pînă nu demult purta denumirea de „belles lettres“? Neoretorica se leagă în primul rînd de conceperea operei literare ca discurs structuralist, semiotic și teorie recepțională și-a dovedit în analiza, clasate și clasificate. Acest discurs are o semnificație precizată și este conceput pentru a exercita o influență de diferite tipuri asupra receptorului. Mișcarea structuralistă, semiotică și teoria recepțională și-a dovedit în analiza, clasate și clasificate. Acest discurs are o semnificație precizată și este conceput pentru a exercita o influență de diferite tipuri asupra receptorului. Mișcarea structuralistă, semiotică și teoria recepțională și-a dovedit în analiza, clasate și clasificate. Acest discurs are o semnificație precizată și este conceput pentru a exercita o influență de diferite tipuri asupra receptorului.

Studiile de revalorificare a vechilor retoricii cunosc și la noi un avînt deosebit în ultimii ani: alături de Vasile Florescu, care a privit domeniul mai ales din perspectivă logico-filozofică, s-au impus Aurel Sasu (autor al unei istorii a retoricii românești și editor al Retoriei, din 1936, atribuită pînă nu demult lui Ion Molnar-Pișcuț) și Mircea Fîrniculescu (autor al unei excelente antologii, însoțite de un documentar studiu introductiv, de Retorica românească, Editura Minerva, 1960 și, recent, editor al Retoriei pe Ritorici, Editura Științifică și Enciclopedică, 1964, 391 p.) merită o atenție deosebită: tipărită pentru prima dată în 1932 și în ediție definitivă în 1973, ea reprezintă, în literatura română, sinteza cea mai completă și prin exemplele culese din literatura contemporană și cea mai originală a domeniului. Este manualul cu cea mai mare circulație nu numai în secolul al XIX-lea, dar, cum demonstrează cu umor Mircea Fîrniculescu, și în secolul al XX-lea, de vreme ce unele definiții și exemple oferite aici trec încă valabile în prezent. În Europa, aprecia atașatul militar român care se afla la Berlin în timpul războiului, aliate din 22, 23 și 24 noiembrie 1944, nu putea fi banus de antipatrie prea profundă față de regimul nazist. Cu toate acestea, raportul special pe care l-a adresat autorităților militare de la București, datat 8 decembrie 1943, nu ascunde pericolul care amenința nazismul din prisma ostentativă vestice și sudice ale continentalului. „Anglia — nota colonelul R. Dinulescu — este supranaturată de forțele proprii și forțe canalizate americane: nordul Africii este de asemenea plin de trupe, de la frontiera marocului până la Siria...“. La fel, era surprins că și o altă concluzie a raportului său: „Se constată în țările aliate (Germania — n.n.), ce și în țările neutre, o atitudine hotărîtă de război față de regimul politic actual de la Berlin“.

Retorica Ritoricii lui Gusti nu are numai semnificația unui act de restituire culturală, ea nu se clasifică numai în sfera a ceea ce Raymond Williams numește „cultură îngreștrată“, ci reprezintă și o faptă de cultură actuală, de „cultură trăită“, de vreme ce noțiunile și conceptele sistematizate în acest manual își păstrează valabilitatea științifică și astăzi. Retorica nu însoțea ușor; ea și logica, ea sistematizată asumite tipare ale gândirii umane și ale expresiei discursive ale acestei gândiri care nu s-au schimbat de la Aristotel încoace. S-a modificat însă ierarhia lor, stabilită în funcție de frecvență. Cele două mari părți ale Ritoricii (Teoria ritorice și Practica ritorice) organizează regulile alcătuirii discursului ca totalitate, ca și pe cele ale părților lui, pînă la analiza componentelor minime, care sînt figurile de stil reduse la cuvînt. Oricine alcătuește o „compozițiune“, fie ea literară, fie științifică are de profitat din cunoașterea

regulilor după care se construiește o argumentație logică și convingătoare. Nu mai e nevoie de nici o demonstrație în ce privește utilitatea conceptelor cuprinse în paragraful despre Elocuțiune pentru stilistici și teoreticieni ai literaturii, căci aici sînt definite chiar noțiunile de bază ale disciplinei lor.

Ne aflăm, cu Ritorica lui Gusti, nu numai în fața unui manual extrem de necesar pe toate treptele învățămîntului, ci și în fața unei culturi exemplare din toate punctele de vedere, filozofic și istorico-literar în primul rînd. Mircea Fîrniculescu, excelent cunoscător al domeniului teoretic al retoricii și al istoriei retoricii românești și străine, a alcătuit o ediție (încoțentat cu nota filozofică și terminată cu ulnuroasă notă istorică) pentru care adjectivul „impeccabilă“ pare prea palid. El a identificat nu numai toate modelele lui Gusti (și numai cine a lucrat cit de cit în acest domeniu stie ce înseamnă să găsești, între toate lucrările în uz la o anumită epocă, dar în 1852 și 1873 era în uz retoricele produse în peste 2000 de ani de cultură — exact lucrarea din care Gusti a imprumutat un exemplu, o definiție sau chiar o întorsătură de frază), dar a și verificat, prin confruntare cu originalul, absolut toate exemplele acestuia, din, de cite ori era cazul, formele și trimiterile exacte. Muncă de benedictin și rar exemplu de devoțiune intelectuală, într-o vreme cînd pare mai ușor să preiei decât să verifichi.

Pare imposibil să mai găsești ceva de adăugat acestei ediții fără cusur. Și totuși, spiritul înclinat spre comparații îndrăznește să-i mai propună eruditului Mircea Fîrniculescu una el, care l-a confruntat pe autorul Ritoricii cu toți autorii lumii, el, care a descoperit tot ce se putea descoperi în materie de circulație a ideilor, n-ar fi tentat să-l compare pe retoricianul Gusti cu poetul și criticul D. Gusti? Poetul nu numai că l-a furnizat profesorului cîteva exemple de figuri stilistice, dar reprezintă, ca tipologie literară, un precursor: modelul creatorului constant, lucid, al poetului care stie ce face și cum se face. El verifcă ceea ce de alfel și Gusti face de mult: că luciditatea poate ține o vreme de valent. Oricît de modest poet însă, Gusti este însă un precursor, și în bine și în rău. Așa cum în teorie (cum bine subliniază Mircea Fîrniculescu) este precursorul concepției despre „expresivitatea involuntară“, în poezie el însuși prezintă pozitiv, direcția inspirativă active din folclor, dar ilustrează și cu asupra de măsură, negativ, direcția poeziei ocazionale nu în sensul goethean al cuvîntului, ci în sensul banal al versificatorului care crede că poate immortaliza orice eveniment dintr-o poezie sau un imn vizitează Ghica oenești, Gusti scrie Osîndiul la oenă, vizitează Ghica spitalele, apare Vocea bălănilor de Gusti... De unde se vede că știința versului și talentul nu sînt fețele aceleiași medalii. O singură „ocasională“ îl răscumpără pe Gusti: ca moștenitor al lui Ștefan cel Mare (1871) care a putut fi atribuit de Perpessiciu lui Eminescu.

Există însă și o convergență între retorician și poet: cel dintîi adoptă pentru definițiile clasice și exemple naționale, al doilea valorifică folclorul dacă nu cu măiestrie, cel puțin cu interes. Într-un mic poem din 1848 Ștefan cel Mare, în care Gusti publică un imn într-un periodic Miorita, și cu șase ani înainte ca balada să apară în volum), fata pregătindu-se să moară își conșolează surorile cu argumentele ciobanului mioritei, privindu-și moartea ca pe o nunță. Într-un alt poem, Miorita, în care a fost familiară o doveză și utilizarea motivului mamei ce-și caută feciorul dispărut prin văi și munți, în balada Butu.

În calitate de cronicar dramatic (unul dintre cei dintîi, în folietonul „Albine românești“, Gusti va ține seamă atît de calitățile literare ale textului, cît și de punerea în scenă și de adecvarea interpretării actoricești la intențiile autorului. De unde se vede că și cunoștințele retorice pot servi, dacă nu poetului, măcar criticului.

Roxana Sorescu

PROBABIL/POSIBIL

Volumele individuale SF

Pentru a avea prejudecări nu este neapărat necesar să fi în vîrstă. Există destul loc pentru prejudecări și în conștiințele tinerilor.

„Pensează de mai sus mi-a fost sugerat de către un articol inedit recent al lui Mihail Grămescu, unul din cei mai talentați reprezentanți ai „nouului val“ din literatura SF românească. Este creatorul de „cultură trăită“, de vreme ce noțiunile și conceptele sistematizate în acest manual își păstrează valabilitatea științifică și astăzi. Retorica nu însoțea ușor; ea și logica, ea sistematizată asumite tipare ale gândirii umane și ale expresiei discursive ale acestei gândiri care nu s-au schimbat de la Aristotel încoace. S-a modificat însă ierarhia lor, stabilită în funcție de frecvență. Cele două mari părți ale Ritoricii (Teoria ritorice și Practica ritorice) organizează regulile alcătuirii discursului ca totalitate, ca și pe cele ale părților lui, pînă la analiza componentelor minime, care sînt figurile de stil reduse la cuvînt. Oricine alcătuește o „compozițiune“, fie ea literară, fie științifică are de profitat din cunoașterea

Argumentele produse în textul la care mă refer nu sînt prea sofisticate. Este acceptată ideea că SF-ul nu se pretează la o abordare estetică, în ceea ce îl privește conținutul și în primul rînd ideile de natură tehnico-științifică legate de actualitate. Pe lângă ideile tehnico-științifice se afirmă în continuare, SF-ul este chemat să fie o literatură de divertisment, deconectantă, fără nici o mîză intelectuală.

Citeva neajunsuri ale unei asemenea viziuni simplificatoare ies la iveală nămădit. Mai întâi, dacă SF-ul vrea să vehiculeze ideal tehnico-științific, de ce nu recurge la forma eseuului de popularizare? Iată o întrebare la care respectiva argumentație nu este în stare să răspundă. Cit privește atașarea SF-ului la literatura de divertisment, este omisă o precizare importantă, anume cea referitoare la specificul manierist al anticipației. O abordare conformă esteticii manieriste oferă însă posibilitatea de a argumenta citeva idei importante pentru înțelegerea exactă a genului: SF-ul este literatură, strălucit, bine sau prost scrisă; SF-ul doar fo-

losete efecte provenite din știință, spre a obține efecte specifice; divertismentul pe care îl propune are o mîză intelectuală.

Mi se pare, deci, potrivit să reamintesc cîteva dintre ideile de bază ale esteticii manieriste, precum și unele moduri în care apar ele în SF, reluîndu-mi astfel o serie de idei enunțate cu vreo doi ani în urmă într-un articol apărut în revista „Atem“.

Punctul de plecare este conceptul și nu natura. Sînt căutate logici ale artificialului. Este întîia armonizarea contrariilor; drept efect, orice devine compatibil cu orice. Activitatea artistică este intelectualizată. Se renunță la principiul verosimilității. Manierismul este o „ars combinatoria“, dar și o artă a detaliilor. În general, sentimentalismul este refuzat, mizîndu-se pe efecte detectabile-cerebrale. Literatura SF imaginează, la rîndul ei, lumi coerente. Ea se întemeiază pe admiterea celor mai imprevizibile compatibilități (om — ființe extraterestre, materie — antimaterie, lumă — antilumă etc.). Intelectualizarea care prezează scrierea ei este aproape de sine înțeleasă, din moment ce se mizează pe tensiuni apărute între concepte (umanitate — necunoscut, om — mașină, prezent — viitor etc.). Într-adevăr, verosimilitatea este în continuare, SF-ul este chemat să fie o literatură de divertisment, deconectantă, fără nici o mîză intelectuală.

Citeva neajunsuri ale unei asemenea viziuni simplificatoare ies la iveală nămădit. Mai întâi, dacă SF-ul vrea să vehiculeze ideal tehnico-științific, de ce nu recurge la forma eseuului de popularizare? Iată o întrebare la care respectiva argumentație nu este în stare să răspundă. Cit privește atașarea SF-ului la literatura de divertisment, este omisă o precizare importantă, anume cea referitoare la specificul manierist al anticipației. O abordare conformă esteticii manieriste oferă însă posibilitatea de a argumenta citeva idei importante pentru înțelegerea exactă a genului: SF-ul este literatură, strălucit, bine sau prost scrisă; SF-ul doar fo-

Ceva despre procedeele retorice preferate de manierist. În primul rînd concepiți-ul („Concepiți sînt ce trebuie să fie — formule magice ale frumuseții, care se fac, cu ajutorul sofismelor și al unor figuri retorice iregulare. [...] Concepiu-ul oferă o surprinzătoare concordanță discurs a unor idei. [...] un concepiu izbucni să înfrîngăza nu numai de-și concordantă de noțiune — antiteze; el constituie totodată, un amestec de imagini. Sînt reunite, deci, atît noțiuni eterogene cît și imagini eterogene“). În literatura SF procedeele abundă. Fără îndoielă, concepiu-ul cel mai reprezentativ este roboticul, unde producătoare de verbi intelctual, între ideea de om și cea de mașină. Alte exemple sînt foarte simple de găsît: călătorul venit din viitor sau trecut și lumea în care nimereste, animalul cărău și se grefează un creier de om, monstrul inform dotat cu o vîie inteligentă etc. Foarte uzate de către literatură SF sînt paradoxul (cel mai cunoscut este cel temporal), oximoronul, catachreza.

O critică de tip retorice pare deci într-un totul potrivit cu literatura despre care discutăm. Dincolo de toate discuțiile mai mult sau mai puțin savante, care îl stau la dispoziție, ea ar urma să estimeze „dibăci“ manieristă a respectivilor autori.

Voicu Bugari

POSTA REDACTIEI de Ion Gheorghe

VIRGIL TREBONIU: Ziceți în scrisoare: „...Și totuși felul în care grați Poșta redacției la „Lucașfăru”, mă face să mă aflu din nou (ca fiind mai bătrîn și cu experiență în lumea literară) ca acest fel de manifestare nu este pentru dv. Cu acest „gen” vă pierdeți timp prețios pentru creație, fiind nevoiți să citiți toate meșterii a sute de prețioși poezii care n-au ce face... Se poate întâmpla și în noaptea, în somn, ca unul sau doi din poezii respinși de dv. la poșta, să izbutească. Și acești unul sau doi tineri poezii, să vă devină dușmani... Și eu în epoca interbelică, pe vremea cînd am condus pagina literară a ziarului „Epoca”, am respins vreo doi sau trei poezii, care mai târziu s-au plătut politice... Dv. sînteți tînăr și în plină creație; de ce vă luați această sarcină care e pentru literați gen (...) care și-au încheiat cariera și nu mai au nimic de pierdut... etc. Vă mulțumim pentru sfaturi și vă spunem și noi: nu-l pentru totuși viața. În ceea ce privește îngrăditudinea și răfăciile, sîntem călîți. Ei pe-acolo ne înjură, noi pe-aici tăcem din gură. Ne-am asumat riscurile meseriei, că n-o fi lumea literară mă ticăloasă decît altele.

TRICOP CAMELIA: Din trei, una singură, și bună, de bună seamă: „Vîntul / a rupt cu o poftă răcoasă / din mine; / m-a desfrunzit / aproape toată... / De bună seamă / că m-a găsit / adormită / cu urechea / pe un izvor cîntător... / Luați-vă în serios, umbrați lumea cu griji și luai-o în seamă. Ne punem speranțe mari în dv.”

EMIL PERȘA: Retinem aceste strofe din Luna mai: „E luna mai, pe cîmp sînt mulție flori, / un vînt albastru îmbracă dealurile; / Mă duc în parcul cu stejari al luminii / E muzică, un cântecet, cîntecet în noaptea, / din oglinda verde a unui lac cu valuri / mi se reflectă ochii soarelui lunii mai, / Florile înfloresc în aerul albastru, / o pasăre din cer adormea pe pămînt, / de-așupra ei un cort din mătase albă / s-a format din stele și din vînt. / În luna mai, / subit vînt adormea pe pămînt, / Zorile sînt lingă noi, o poartă mare / o deschidem și pe jos călătorim / pe cîmpia zilei noi, sub soare...” Și din *Speranța*: „Pinza nopții de aur a dispărut pe cer / o zi lungă se desfrunzise între oameni și ape / și pe geamul zării se văd mîntul de fier, / orase cu parcuri și blocuri înalte / (...) Pe cerul alb încep să zboare păsările, / copaci-s verzi, plou de soare, / cad evaporate / (...) Oamenii se duc în zarea pămîntului — / să-și aducă timp, să-l opraescă-n casă, / în ochii lor se află zile albastre / și o mare de luce-

feri, lînă mătăasă. / A înflorit liliacul și livezile cu meri / și acolo și pe cîmp este speranță / (...) Deschid poarta invizibilă a luminii / în fragmente, *Viața pămîntului*, / Plouă cu lumină pe pămînt, / toate zilele sînt mari și albe, / oamenii iubesc și au în ochi / sîrătoarea muncii și flori dalbe / Pe iarba pămîntului este viață, / un foc nevăzut, cele patru zări, / de aici zboară păsările toamna / spre al paradisi, spre mări / Pe pămîntul verde sînt un călător, / acolo ascult în concert vioarele, / Razele oglindei (soarelui) se desfrunzesc, / îmbracă în căldură munții și pădurile, / (...) Sînt în barcă, vislesc pe rîurile mari / este vară, în grădini merele sînt coapte, / în ramurile verzii sînt pomii / luna și cu teluza, vor veni la noapte, / lată Delta, nuferei galbene / plutesc ușor pe ape verde / aerul din nesfîrșitul roșu, / pe cerul lumii / planetare / arde / În munții mă odihnesc sub brazi, / cu umbrele orolă mă întinsec. / La bună vedere!

ALEXANDRU CONSTANTIN: „Pe cerul negru, fără stele / Nicl Luna dorurilor mele / strălucitor n-a răsărit / Și doarme lîn între lalele / Tot ce-n viață am iubit...” Mai bine Luna cadourilor, Luna albiturilor, Luna preparatelor culinare din pește și urzici decît Luna dorurilor mele.

BOINA MOLDOVEANU: Răbdare și cerneală!

DORIAN VIERU: Noi: „Nol Interpuși din plînsul sau coborîți în vis pe strada zgomotoasă făcînd pe disperatii / oricum pitii la umbra durerii v-am mai zis / și arătați cu deșul tirind reverberatii / Acum o melodie / încît să mă respiri / încît să îți se stîngă / iubirea în lichid / mai los îmbracă scara amărî / tranșării / și nici nu știu pe cine, zîmbind, o să ucid...” O să te-astept: „E mult mă groznic trenul decît e așteptarea / sînt sinele pavate cu tone de polen / decît s-ascuți tăcută cum izbucnește marea / cum macii înfloriră pe-acelasi blind refren...” O să te-astepti desigur chiar dac-o să te supăr / chiar dacă pe rochiță ar vrea să-ți înflorească / făcînd pe supăratul și cascadorul Hooper / și ingerul din mine nerăbdător sub mască, / O să te-astept desigur cît o să țină frigul / acestei zgomotoase iubiri în ceruri mov / și lacrimile tale / mai pot să surpă digul / și moartea se va face / de băta în al-cov”. Bateți la mașină, și veți dobindi, pină la primăvară, deprinderea economiei de cuvinte, a concentrării, tîmăduindu-vă de oarecare beție de vorbă.

ORESTE: Iubire, mai mult fragment de proză: „În zadar furtuna se dezlanțuie / În peșteră e frig însă plutește / un abur dens de fericire / care miroase a sărutări / (...) / ca-n ziua cea dintîi / angelică (și pură) numai tu /

Insăși viața printră degete să-ți curgă... La locul ei și Mișcarea de revoluție a sufletului: „În jurul unei pietre / ne-nvîrtim, ne-nvîrtim / pină cînd mișcarea însăși / se pietrifică sublim”. Folosiiți cu încredere rimele; nu-le aveam de dicționar: le știm pe de dinafară, căci le-levem pe dinlăuntru.

OCTAVIAN I. VLAD: Articolele de ziar, foarte și toate; mai puțin această fără titlu: „Vrășmași au murit — / doar turnuri cu miezuri goale... / în infinit o stea — călărețul în distanța nopții / cîntecul său cîntînd cupa voinței / departe-n seuri pămîntul / se sfărîmă peste sămîntă — / Mușchii fierbinți călînd colina / bărbat și femeie împreună: / Peste-umărul lor plete sfîșiate de vînt”.

GHEORGHE BODINA: Primăvară: „Plecă-vă capul / trece firul de lărbă / să-dăm oareci cuvînt: / fiul meu bate în pîntecul mamei / precum firul de lărbă / în manta soldatului / adormit după o noapte / de marș (printre stele)”; **Joe dublu:** „Pot minzina moartea / pe creștet / ca pe un copil / răfăcînd de pîrînt / Pot fi în același timp / copilul răfăcînt / cu mîna rămasă / între ai morții dinții”. Mai trimiteți.

CONSTANTIN DASCALU: Somnul, pentru al treilea vers: „Dă-mi, mamă, somnul de copil / Si-asterne pe pat pătura lunii: să uit cum ead pe pîntecul alun / Și grîja dinilor din cui vînt”. Prima strofă din *Seriate de seară*: „Îți trimit cîteva frunze de măr, / Zîmbetul lor trist încă mai doare; / Cînd poți, vino, să vezi cum moare / Pădurea cu saloi toamnei pe umăr”. Alți și s-auzim de bine.

DUTU VIORICA: Această Frunză verde, însă frunzuliță: „Umbra deasă, umbră deasă / ai privirea răcoasă / străbătută de lumină / Și din cînd în cînd suspini”.

GHEORGHE NICOLAEVICI: Din poezia „D”: „O Mary tu, fostă Maria, / mauseleu de carter mîrgănaș, cu a fasciol laser / unda parfumu-l tău frantzesc / fin și scump, foarte scump / elastic trecerea ta, concuring / mondiala situație critică / nimbul fatălității sudat / dapsura coafurii moderne, / zîmbetul tău / și întregă-ți făptură îngrădă / pină și trenea de birfe / ce se prelințe parșivă / pe urmele tale; / toate acestea lmi răpesc / sublima fericire domestică / și mă punctează nostalgic / regretul zilei de luni, / O, Mary dragă, nu mai sînt dum-nicel / cum erau cînd erai tu Maria”, *Asa cum cereți*: nu vă dăm nici o speranță, dar nădăjduiți!

LEON MANUC: Trecea un om bătrîn, atît: „Trecea un om bătrîn pe drum / cu traista subțioară / Si-n barba sură avea scrum / Căzut de la mîrtaie / și la cerul înalt / și părăsă, / Doarele apunea ca o cărău cu mere, / Umbră / Și-ntr-o vreme / lar peste ochi avea vestimă / Și-ntr-o vreme / se sprîncea. / Mai cu scrum în barbă, mai cu sprîncele, mai trimiteți.

TOPOR VASILE: Imperfecțiunile: „În somn mina / întreba linia dintre sîn / Unde își tine mîna / și la ce face / și părăsă, / Doarele apunea ca o cărău cu mere, / Umbră / Și-ntr-o vreme / lar peste ochi avea vestimă / Și-ntr-o vreme / se sprîncea. / Mai cu scrum în barbă, mai cu sprîncele, mai trimiteți.

GEO GALETARU

Vis cu o pasăre

Intr-un alt vis te-am văzut și parcă nu îți mai suia pe gleznă iarba ce o rază beață
Păsările-n jur erau sfioase și doar tu
Între ele rideai de spaima mea curată.
Dar atunci o pasăre încet s-a pogorit
Pe creștetul tău, ca un fulg pe oglindă.
Aurite gheare avea și ciocul ăru
Cu care de pleopă-ncerca să te prindă.

O, am tipat și în vis m-am trezit
Si-am știut că-i minciună și că totul e bine.
Dar atunci pe geamul deschis am zărit
Pasărea din vis cum se-ndreapă spre mine.

Izvorul dezlegării

Depărtările încep
de la genunchii odihnei
corăbi stinse în pură-mbăsmare
lîngă fîntini cu sarea limpezită către moarte

Și plouă cu lege străină în somn
de se aude răcoarea
urcînd sufletul subțiat al ierbi
pină la ruga din aripi

O seară se leapădă-n auz
ca o pasăre ostentivă de alita cenușă
și umbrele se-nchid în adevăr
eulcîndu-și timpia pe izvorul dezlegării...

Ochi de aur

Mereu voi reveni
la neodihna apei din pădure,
la floarea murmurului
desfăcut din mușchi
ca o aripă smulșă din cenușă...

Mereu voi săvîrși păcatul ierbi
lucate dintr-o lacrimă de cerb
la ceasul umezit de viscol dulce

Aici strălucimăcea feriga de aur
și simpla-și săvîrșește
trecură spre zori
prin somnul păsărilor tinere
pășite de un inger blind...

Și cînd te naști cu pămînt pe buze

Și cînd te naști cu pămînt pe buze
la osteneala rodului
nimindu-ți ochii ca un cîntec
și dincolo de tine
o nuntă tristă
săpă taine printre flori

O, atonei povestesc cetățile
cu frunțile răzăcite pe muchia serii,
atunci plîng zădite de fluturi
bolnave sub iocana zeului
și timpul tremurî în păsări
ca o apă ascunsă-n semînte scumpe,

Și cînd te naști cu pămînt pe buze
e semn
că undeva o mină sfîșiată
aplacă pină-n ierburii cumpănă cerească...

Lacrima aceasta

Neștiută de nimeni, de nimeni iubită,
Lacrima aceasta rare
Plînge o moarte sas poate
Vesteste o sîrbătoare

Zeci coborîi în tirale de roasă
La vadul albi de-aia strălîmpede lună
S-ascute sub ochii ninsorii
Fulgurii ierbi celeste cum sună

Și raza soavă atinge
Pleopăse pruncului ca o sămîntă de gînd,
Încît se aude
Cum se rotește-n orbite pămîntul amar,
egulînd

Neștiută de nimeni, de nimeni iubită,
Lacrima aceasta rare
Se pierde tăcută, de nimeni știută,
De nimeni iubită în noaptea cea mare.

la cer”. Primăvara: „Cînd plouă cu umeri ro-tunzi / Palmele se adîncesc umite, / Sini izbesc în bluză / ca niște guri flămînde / Și pentru că e ora, / Te cheamă Maria” — fragmentară. Mergem mai departe.

ION POPESCU: De data aceasta, două *Dor* de formă nu doar de formă: „De ce țărani se trezesc / în miezul neînțelei lor? / Pentru că liniște-i enormă / și oasele-i dor / de-o mira-

bilă formă”. Și acest *Sapte* (7): „Uă, mamășă, Uă/Bocetul / femei răvășește chipurile/noastre desfrunzite, „cum / mai vii tu la copiii tăi?” / Bocetul femeii, straniu ca / după o cumpăltă magie / și ne silim a înțelege / sub steaua fîntînii sale, / Tineretă / ta se duce, mamă, / ca floarea / de măr!” Bocetul femeii în / autobuz devenit deodată / sanctuar în care ecoriile își arată dinții / insingerați”. Sănătate și mai dați pe la noi.

„Contemporanul” — 2000

2000 de numere — și tot atîtea săptămîni! — de la apariția, în serie nouă, a revistei „Contemporanul” publicărie care, nu cu mulți ani în urmă, și-a sîrbătorit un secol de existență. În întreaga viață a „Contemporanului”, cunoscută încă de la înființarea sa ca o revistă de idei democratice, militanță, aproape patruzeci de ani ilustrate calendarul activității sale în noua serie, începînd cu primul număr al acesteia, care apărea la 29 septembrie 1946.

Măsurăm în vîrstă unul om, această vîrstă nouă a revistei reprezintă o vîrstă a responsabilității și a deplinei angajări în infaptuirea politicii partidului nostru, în afirmarea și slujirea culturii noi, socialiste. În toate aceste 2000 de numere „Contemporanul” s-a dovedit a fi o adevărată tribună ideologică, socială și culturală. Peste treizeci de mii de file, ieșite de sub rotația acestei epoci creațoare, pot fi adunate între copertile unei voluminoase cărți, în mai multe volume, o carte în care publicistica, literatura și arta, întreaga cultură a fost prezentă, și-au găsit un feril cîmp de afirmare.

Așezată în această primăvară, înmormăntată de atîtea sîrbători, în marea Primăvară a patriei, cele două mii de băta de inimă ale „Contemporanului” reprezintă tot atîtea primăveri simbolice, roditoare, în slujirea idealurilor umaniste ale culturii noastre contemporane.

În acest ceas de frumoasă împlinire în aria culturii românești adreșăm colegilor de la revista „Contemporanul” precum și colaboratorilor săi saluturi tovarășești și cele mai bune urări pentru activitatea din viitor.

Lucașfăru

BREVIAR

Turul de fildeş al lingvisticii

Cîtîm în suplimentul *Vrancea literară* un interesant articol de atitudine pe teren lingvistic împărțit la rubrica „Telemoc” și se întîlnește Substratul limbii române între Scylla și Charibda și este semnat de Ion Dumitru Dencu, autorul romanului *Luminile zăpezii* Bendis. Pentru Ion Dumitru Dencu chestiunea substratului problematică a lingvisticii și culturii românești, este o dilemă nerezoizată din cauza extremismelor de poziție în chestiunea substratului. De o parte sînt specialiștii, în special care se închină în limitele proprii bibliografiei, de alta opinia publică, exprimată prin voce cîteva investigații amatori (Chirbăden) care încearcă să zguduie înțelțile specialiștilor.

Pe scurt, Ion Dumitru Dencu spune că aceste cercetări de amatori, taxate cu prea multă ușurință drept lipsite de orice interes, sînt un barometru care indică înertă dintr-o specie a listei întîrzițe să se ocupe de chestiunile cardinale ale substratului limbii române. Chiar dacă nu rezolvă corect problemele pe care și le pun, acești amatori pronunță și întrebări pe care s-ar conveni să le formuleze specialiștii. În absența abordărilor lor și răspunsurilor cuvenite, cercetătorii amatori intră ei pe acest teren și dau ei aceste răspunsuri. Tratatul de s-a interesului major azi pentru lingvistică și se pare scrierilor lui Ion Dumitru Dencu, un refuz al realităților. Refuzul lingvistice de specialitate într-un fel de tur de fildeş științific de unde decorează care punct de vedere este singurul valabil, reprezintă după Ion Dumitru Dencu o dizertație științifică.

Ion Dumitru Dencu folosește termenul de „autoareamă” acolo unde i se pare a fi vorba de excluderea altor păreri și propunerea obișnuită a propriului punct de vedere. Această expresivă a propriii bibliografii este după Ion Dumitru Dencu un gest de autoareamă, și de includere științifică.

Chestiunea comportă însă mai multe aspecte. Cel mai mult dînză acest autor sentimentul singularității punctului lor de vedere și se simt obligați să se explice trimînd la propriile lor lucrări. Altul este cazul cînd referirea la propria bibliografie este un caz de exclusivism științific, ilustrat de Ion Dumitru Dencu cu textele lui I.I. Ruză. După cum altul este cel al Adrian Riza, „de atîtea foarte bine documentat și orientat, inclusiv metodologic, cu strălucite ideologii revoluționare în domeniu”, a cărui perspectivă socio-istorică asupra lingvisticii nu-are puncte de sprijin decît în propriile lui lucrări. Cercetările lui evităzintă chiar un abuz de trimiteri în subsoartă supraincitate, concuring adesea ca înținderea textului de sus. Credem că Ion Dumitru Dencu a vrut să numească acîl dispreț la adresa referențelor, pe care-l exemplifică cu un citat din I.I. Ruză, care minimalizează folosirea altor surse bibliografice decît a celor proprii. Într-adevăr, la examenul atent acele izvoare nedrept repudiate

sînt: Hasdeu, Rosetti, Brăncuși, Philippide, G. Reichenkron, adică ale unor lingviști de referință. A condamnă folosirea acestor surse, trimînd exclusiv la propria bibliografie a lingvisticii noastre, este într-adevăr neștiințific.

Ion Dumitru Dencu pune degetul pe o meteahnă a cercetătorilor lingviști actuali, care refuză să deschidă științific, atît în ceea ce privește cîmpul de problemă, cît și cel referențial și metodologic. Disprețul pentru ipoteză ca mijloc științific de prim ordin și refuzul discutiilor cu ideile noi sînt carentele numite în articolul despre Scylla și Charibda. Nu întîmplător Ion Dumitru Dencu încheie articolul său potome cu o trimitere la Hasdeu al cărui geniu deschis și dinamic își verifică și astăzi valoarea de model științific.

G. U.

Dezbateri

● Sincronism european și cultură critică românească. O interesantă dezbateri pe această temă, de mare actualitate, a avut loc la Academia ȘTEFAN GHEORGHIU, în cadrul Cercului științific studentesc de sociologie, organizat și condus de catedra de specialitate. Desfășurată cu participarea a Bădescu, autorul cunoscutului lucrări „Sincronism european și cultură critică românească”, dezbateri s-a constituit de la bun început într-un dialog rodnic, deschis, în legătură cu o serie de probleme îndelung cercetate și mult comentate în literatură și critica noastră de specialitate (evident, din unghiuri de vedere diverse, expresie a unor ideologii culturale și politice).

Participanții la discuții, cercetătorii și cadre universitare, studenții și cursanții au relevat meritele incontestabile ale acestor lucrări, ce tratează într-o viziune nouă, originală problemele care au animat de peste un veac și jumătate mințile românești cele mai luminate, cu privire la locul și rolul culturii române în cadrul dezvoltării sociale europene. Subliniindu-se remarcabila contribuție teoretică a unui sociolog de solidă formație, care își întemeiază afirmațiile pe pozițiile critice ale gândirii marxiste moderne, s-a arătat că avem de-a face cu o lucrare de referință pentru înțelegerea culturii române. Problemele puse de autor privesc specificul trecutului de la feudalism în capitalism în țările ră-mase în urmă din punct de vedere economic. Cultura românească s-a constituit, astfel, încă de la începuturile ei moderne ca o cultură critică împotriva tendințelor de periferializare economică a României. În ansamblul ei, decît cultura noastră se vîdește a fi o cultură critică, în care aspectele capitalismului „periferial”, parazitant sînt supuse unei dezbateri critice, ca răspuns al provocărilor istorice. Cel care a dat expresia cea mai înaltă acestei orientări critice a fost MIHAI EMINESCU. Animat de o neîmormăntată iubire pentru popor, „omul deplin al culturii române”, gazetar ilustru dublat de un riguros doctrinar este, fără îndoială inemeitorul culturii critice românești.

I. M.

CUMPĂNĂ

Vrăbii

Am căutat cu toții prin ungherele casei (apartamentului) și n-am găsit nimic; ciocitul se auzea mai departe, totdeauna clar: cîrip, cîrip, cîrip, ferestrele fuseseră deschise cît o operă literară — o zburătoare ar fi putut intra oricînd. Îngrijorată, soția mi spunea la ureche: aia mică are un pui de vrăbîtuță în gît...

George Alboiu

CONFABULE

***

În singura zi în care ferestrele casei erau larg deschise spre lume tu erai tristă de ce te-am întrebat atunci de ce să primiv astî de departe cînd ar fi îndeajuns să închidem ochii și să plîngem pe Marea cea Mare din inima tă.

Julian Neacșu

Angajare și obiectivitate

Urmare din pag. 1

nația otomană, a prezenta statul național unitar roman drept o creație a tratatelor de pace din anii 1919-1920 însemnă a respinge voite măturările istorice care arată cu limpezime prezența neîntreruptă a românilor în aria dacică, recunoașterea de către Poarta otomană a autonomiei celor trei țări române, desăvîrșirea unității naționale în 1918 prin lupta și forțele românilor înșiși, unitate consacrată apoi de tratatele de pace din anii 1919-1920.

În repetate rînduri, tovarășii Nicolae Ceaușescu relevat nocivitatea acestor răstălmăciri ale trecutului românesc; e la subliniat că originea daco-romană, continuitatea și locul românilor în istoria universală trebuie să constituie fundamentul întregii activități ideologice, teoretice și politico-educative din țara noastră. Program grandios program sublim care conferă istoriei și istoricilor o funcție social-politică de înaltă răspundere patriotică și politică. Îndeplinirea ei coincide — în cazul românilor — cu exigențele cercetării istorice: spunînd adevărul și numai adevărul sprijinîm patria și poporul pentru că între interesele lor și adevărul istoric este o perfectă concordanță. La chemarea secretarului general al partidului de a face din istorie un mijloc eficace de educație patriotică și politică, istoricii români răspund cu un patriotic și însuflețit: prezența și un răspuns întemeiat pe o tradiție veche de angajare și obiectivitate, pe iubirea lor de patrie și adevăr.

★

În articolul precedent, după ce verificasem în *Dictionnaire des idées reçues* (Dicționar de idei primite de-a gata) al lui Gustave Flaubert, în excelența tălmăcire a Irinei Mavrodin, dacă greșea termenul „istoric” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, îndeobște, atribuie răspunsul la „gresață” (absent), am atribuit amintitului dicționar printre escapa de condeiului Maupassant. Acum, cîntînd pentru această erată în același dicționar, la cuvîntul „gresață”, găsesc „E mai mult decît o crimă, e o gresață” (Talleyrand); deși, înde

